

بسم الله الرحمن الرحيم

قانون و آیین نامه‌ی اجرایی انتخابات ریاست جمهوری اسلامی

ایران مصوب ۱۳۶۴/۴/۵ با اصلاحات بعدی

فصل اول - کلیات

ماده ۱- دوره‌ی ریاست جمهوری اسلامی ایران چهار سال است و از تاریخ تنفیذ اعتبارنامه وسیله‌ی مقام رهبری آغاز می‌گردد.

ماده ۲- اعتبارنامه‌ی رئیس جمهور توسط شورای نگهبان تهیه و به حضور مقام رهبری تقدیم می‌گردد.

ماده ۳- (اصلاحی ۹۱/۱۰/۲۶) - وزارت کشور در غیر موارد اصل یکصد و سی و یکم (۱۳۱) قانون اساسی موظف است حداقل پنج ماه قبل از پایان دوره چهارساله‌ی ریاست جمهوری مقدمات اجرای انتخابات را فراهم آورد و با رعایت اصل یکصد و نوزدهم (۱۱۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (بی‌نویس^۱) مراتب برگزاری انتخابات و تاریخ شروع ثبت نام داوطلبان ریاست جمهوری را با استفاده از وسایل ارتباط جمعی به اطلاع عموم برساند.

ماده ۴- کارکنان دولت در صورتی که به ریاست جمهوری انتخاب شوند سنوات ریاست جمهوری در سابقه‌ی استخدامی ایشان منظور خواهد شد.

پی‌نویس ۱- اصل ۱۱۹ قانون اساسی: انتخاب رئیس جمهور جدید باید حداقل یک ماه پیش از پایان دوره‌ی ریاست جمهوری قبلی انجام شده باشد و در فاصله‌ی انتخاب رئیس جمهور جدید و پایان دوره‌ی ریاست جمهوری سابق، رئیس جمهور پیشین وظایف رئیس جمهوری را انجام می‌دهد.

ماده ۵- چنانچه شورای نگهبان به دلایلی انتخابات ریاست جمهوری را در سراسر کشور متوقف یا باطل اعلام نماید وزارت کشور با کسب نظر شورای نگهبان در اولین فرصت مناسب نسبت به تجدید انتخابات اقدام می نماید.

آیین نامه:

ماده ۳۹ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - وزارت کشور پس از دریافت نظریه‌ی شورای نگهبان مبنی بر صحت برگزاری انتخابات یا توقف یا ابطال تمام یا قسمتی از انتخابات ریاست جمهوری مراتب را به مسئولین اجرایی انتخابات ابلاغ می نماید. (فرم شماره ۳۳)

ماده ۴۰ - فرمانداران پس از دریافت نظریه‌ی شورای نگهبان از طریق ستاد انتخابات کشور بلافاصله نسبت به تنظیم صورتجلسه‌ی نهایی انتخابات ریاست جمهوری اقدام و ضمن مخابره‌ی نتیجه‌ی نهایی دو نسخه از آن را به ستاد انتخابات کشور ارسال می نمایند. (فرم‌های شماره ۳۴ و ۳۵)

ماده ۶- سرپرست وزارت کشور به جای وزیر کشور و سرپرستان استانداری، فرمانداری و بخشداری با تأیید وزیر کشور به جای استاندار، فرماندار و بخشدار خواهند بود.

ماده ۷- آیین نامه‌ی اجرایی انتخابات ریاست جمهوری را وزارت کشور تهیه و با تصویب هیأت وزیران به اجرا می گذارد.

آیین نامه:

ماده ۴۳ - (الحاقی ۱۳۷۲/۲/۱) - حذف، تغییر و یا اصلاح فرم‌های مربوط به این آیین نامه و یا الحاق فرم‌های جدید مورد نیاز به آن، پس از تصویب وزیر کشور قابل اجرا است.

ماده ۸- نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری به عهده‌ی شورای نگهبان می باشد. این نظارت عام و در تمام مراحل و در کلیه‌ی امور مربوط به انتخابات جاری است.

مجازات: ماده ۹۳ - در اجرای صحیح اصل (۹۹) قانون اساسی و حفظ بی طرفی کامل، ناظرین

شورای نگهبان موظفاند در طول مدت مسئولیت خود، بی طرفی کامل را حفظ نمایند و ابراز

جانبداری ناظرین به هر طریقی از یکی از کاندیداها جرم محسوب می شود.

تبصره - مجازات تخلف از ماده فوق انفصال شش ماه تا یک سال از خدمات دولتی یا شش ماه تا

یک سال زندان خواهد بود.

آیین نامه:

ماده ۱ - فرمانداران و بخشداران موظفاند در اجرای مادهی (۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری از آغاز انتخابات با دعوت از اعضای هیأت های نظارت شورای نگهبان موجبات نظارت کامل آنان را در کلیه مراحل اجرایی انتخابات فراهم نمایند.

ماده ۲ - هیأت مرکزی نظارت منتخب شورای نگهبان می باید رونوشت احکام ناظر یا ناظرین خود را به ستاد انتخابات کشور، ستاد انتخابات استانداری، فرمانداری ها و بخشداری های مربوطه ارسال نماید.

ماده ۳ - فرمانداران و بخشداران باید پس از دریافت رونوشت احکام هیأت های نظارت از نامبردگان برای تشکیل جلسه دعوت به عمل آورند.

ماده ۴ - شرکت ناظر یا ناظرین شورای نگهبان در جلسات هیأت اجرایی به منظور نظارت بر صحت اجرای قانون انتخابات ریاست جمهوری بوده و عدم حضور آنان در جلسات و یا خودداری آنان از امضای صورتجلسات مانع از ادامه کار انتخابات نخواهد بود.

ماده ۵ - هیأت های نظارت در صورتی که نتوانند شخصاً در جلسه شرکت نمایند ضمن تنظیم صورتجلسه، نماینده ای از بین خود انتخاب و نماینده ای منتخب با در دست داشتن یک نسخه از صورتجلسه تنظیمی در جلسه متشکله شرکت نموده و صورتجلسه تنظیمی را به منظور ضبط در سوابق انتخاباتی به فرماندار یا بخشدار محل تسلیم نماید.

ماده ۷ - هیأت های اجرایی شهرستان موظفاند یک نسخه از صورتجلسات اقدامات خود را که به ناظر یا ناظرین شورای نگهبان تسلیم می نمایند به ستاد انتخابات کشور نیز ارسال دارند.

ماده ۹- (الحاقی ۱۳۷۲/۰۱/۱۷، اصلاحی ۱۳۷۲/۰۲/۲۸) - چنانچه در همه یا بعضی از شهرستان‌های یک

استان شمارش آراء با دستگاه شمارشگر صورت پذیرد سیستم کامپیوتری انتخابات باید به نحوی طراحی و اجرا شود که دسترسی به نرم‌افزارها و سخت‌افزارهای آن در کلیه مراحل انتخابات بدون حضور نمایندگان شورای نگهبان میسر نباشد. تصمیمات لازم جهت حفظ نرم‌افزارها و سخت‌افزارها مشترکاً توسط شورای نگهبان و وزارت کشور اتخاذ می‌شود و کلیه نسخه‌های نرم‌افزاری قبل از انتخابات به تأیید شورای نگهبان رسیده و مهر و موم (قفل نرم‌افزاری) می‌شود تا در زمان مورد توافق با حضور نمایندگان شورای نگهبان و وزارت کشور روی سیستم‌های کامپیوتری هر حوزه‌ی انتخاباتی نصب و راه‌اندازی گردد. هرگونه تغییر در نرم‌افزارها باید با اطلاع و تأیید شورای نگهبان انجام گیرد.

آیین‌نامه:

ماده ۴۲- (الحاقی ۱۳۷۲/۲/۱) - چنانچه در خارج از کشور و یا در همه یا تعدادی از شهرستان‌های یک استان که با توجه به امکانات و یا هر دلیل دیگر قرائت و شمارش آراء با دستگاه شمارشگر مقذور و میسر نباشد، کار قرائت و شمارش آراء با دست و با رعایت موارد زیر انجام می‌شود.

(۱) کلیه‌ی اصلاحات به عمل آمده در مواد (۱) الی (۲۷) آیین‌نامه معتبر و ملاک عمل است.
 (۲) در ماده‌ی (۲۸) اصلاحات به عمل آمده در مراحل اول الی چهارم کلاً معتبر و ملاک عمل است
ولی مراحل پنجم و ششم این ماده به وضعیت قبل از اصلاح معتبر و ملاک عمل خواهد بود
 مشروط بر آن که اصلاحات به عمل آمده در مواد (۲۵، ۲۶، ۲۷ و ۲۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران رعایت شود.

(۳) مواد ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴ و ۳۵ آیین‌نامه بدون اصلاحات و به وضعیت قبل معتبر و ملاک عمل می‌باشد.

فصل دوم - کیفیت انتخابات

ماده ۱۰ - انتخابات به صورت مستقیم و عمومی و با رأی مخفی خواهد بود.

ماده ۱۱ - هر گاه در فاصله ده روز پیش از رأی گیری یکی از نامزدهایی که صلاحیت او طبق این

قانون احراز شده فوت کند انتخابات به مدت **دو هفته** به تأخیر می افتد.

ماده ۱۲ - انتخابات ریاست جمهوری با کسب **اکثریت مطلق** آرا می باشد.

ماده ۱۳ - چنانچه در مرحله اول برای هیچ یک از داوطلبان اکثریت مطلق حاصل نگردد

انتخابات دو مرحله ای خواهد شد بدین معنی که دو نامزدی که بیشترین آراء را در مرحله اول

داشته اند در انتخابات مرحله ی دوم شرکت می کنند.

ماده ۱۴ - انتخابات مرحله ی دوم در **جمعه هفته** بعد انجام خواهد گرفت.

ماده ۱۵ - چنانچه در هر مرحله از انتخابات ریاست جمهوری به هر دلیل، فقط یک نامزد در جدول

انتخابات باقی بماند بلافاصله دستور شروع مجدد انتخابات صادر می شود. (پی نویس ۲)

ماده ۱۶ - چنانچه در **مرحله دوم** یکی از دو نفر حائز اکثریت فوت نماید مهلت انتخابات برای **دو**

هفته تمدید می شود.

ماده ۱۷ - وزارت کشور پس از وصول نظریه ی شورای نگهبان مبنی بر خاتمه ی انتخابات و امضای

حکم ریاست جمهوری توسط مقام رهبری دستور امحای تعرفه و اوراق رأی را صادر خواهد نمود.

آیین نامه:

ماده ۴۱ - فرمانداران سراسر کشور پس از وصول دستور وزارت کشور مبنی بر امحای آرا و اوراق

پی نویس ۲ - به تبصره ی ۲ ماده واحده مصوبه ی مجمع تشخیص مصلحت نظام (مصوب ۱۳۷۰/۱۱/۰۳) در خصوص

تثبیت تعداد کاندیداها (مدرج در همین مجموعه) مراجعه شود.

انتخابات ریاست جمهوری با حضور اعضای هیأت اجرایی و حتی الامکان هیأت نظارت بر انتخابات شهرستان نسبت به امحای آرا و اوراق مصرف شده‌ی انتخابات شهرستان به نحو مقتضی اقدام و مراتب را صورتجلسه و دو نسخه‌ی آن را به ستاد انتخابات کشور ارسال می‌دارد. (فرم شماره ۳۶ و ۳۷ و ۳۸)

ماده ۱۸ - حذف شد. (در ۱۳۹۱/۱۰/۲۶ حذف شد)

ماده ۱۹ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - در هر مرحله‌ی انتخاباتی هر شخص واجد شرایط می‌تواند فقط یکبار با ارائه شناسنامه^(پی نویسی ۳) و کارت ملی خود رأی دهد.

تبصره - (الحاقی ۷۲/۲/۲۸ و اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - رأی‌دهندگان در خارج از کشور در صورت همراه نداشتن شناسنامه و کارت ملی می‌توانند با ارائه‌ی گذرنامه‌ی معتبر ایرانی، رأی دهند.

ماده ۲۰ - اخذ رأی در داخل و خارج کشور در یک روز انجام می‌شود و مدت آن ۱۰ ساعت است و در صورت ضرورت قابل تمدید می‌باشد.

تبصره ۱ - تشخیص ضرورت و مدت تمدید اخذ رأی در سراسر کشور به عهده‌ی وزیر کشور است.

تبصره ۲ - اخذ رأی باید در روز جمعه انجام گیرد.

آیین نامه:

ماده ۲۸ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - برنامه روز اخذ رأی:

اعضای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی حداقل یک ساعت قبل از وقت مقرر در محل شعبه حاضر می‌شوند. ابتدا از بین خود نسبت به انتخاب یک نفر رئیس، یک نفر نایب رئیس و سه نفر منشی^(پی نویسی ۴) اقدام و سپس صندوق اخذ رأی را در حضور نماینده‌ی هیأت نظارت بر انتخابات و نماینده‌ی فرماندار باز و پس از حصول اطمینان از خالی بودن آن، لفاف و با مهر شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی

پی نویسی ۳ - به موجب استفسارپه مورخ ۱۳۸۰/۳/۹ مجلس شورای اسلامی، الزامی به عکس‌دار بودن شناسنامه نیست.

پی نویسی ۴ - به موجب ماده‌ی ۴۷ قانون انتخابات^(اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶)، تعداد منشی‌ها می‌تواند تا ۵ نفر باشد.

لاک و مهر و مراتب را در صورت جلسه‌ی ثبت نام و اخذ رأی در پنج نسخه منعکس و کار ثبت نام و اخذ رأی را به شرح مراحل شش‌گانه‌ی زیر آغاز می‌نمایند. چنانچه صندوق‌های اخذ رأی به گونه‌ای طراحی و ساخته شده باشند که نیازی به لفاف نداشته باشند، فقط محل یا محل‌های تعیین شده بر روی صندوق پس از بستن آن، در مراحل مختلف برنامه‌ی روز اخذ رأی و محل شکاف صندوق برای انداختن رأی در پایان برنامه، با مهر انتخابات، لاک و مهر خواهد شد.

اول - مرحله‌ی مراجعه‌ی رأی دهندگان

۱- اعضای شعبه باید کوشش کنند محل اخذ رأی حتی‌الامکان دارای درب ورودی و خروجی مجزا باشد و مأمورین انتظامی موظف‌اند طبق دستور نماینده‌ی فرماندار یا رئیس شعبه ثبت نام و اخذ رأی از ازدحام در محل اخذ رأی ممانعت نموده تا اخذ رأی در کمال آرامش انجام پذیرد.

۲- رأی‌دهندگان با در دست داشتن عین شناسنامه (پی‌نویس ۵) در محل شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی حضور یافته و به ترتیب به منظور ثبت نام و دادن رأی وارد محوطه‌ی اخذ رأی می‌شوند.

دوم - مرحله‌ی کنترل

کنترل در دو مرحله انجام می‌شود:

الف - کنترل شناسنامه: نماینده‌ی فرماندار یا ۴ رئیس شعبه یا هر یک از سه منشی (پی‌نویس ۶) شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی با ملاحظه‌ی شناسنامه‌ی رأی‌دهنده موارد ذیل را مورد توجه قرار می‌دهند:

۱- شناسنامه به مهر انتخابات ریاست جمهوری همان مرحله ممهور نشده باشد.

۲- شناسنامه متعلق به شخص مراجعه کننده بوده و دارنده‌ی آن در روز اخذ رأی وارد سن شانزده (۱۶) سالگی شده باشد. (پی‌نویس ۷)

ب - کنترل انگشت: نماینده‌ی فرماندار یا رئیس شعبه و یا هر یک از سه منشی (پی‌نویس ۸)، انگشت سبابه‌ی دست رأی‌دهنده را کنترل می‌نماید که آلوده به رنگ جوهر استامپ که احتمالاً نشانه‌ی دادن رأی است نباشد.

پی‌نویس ۵ - به موجب ماده‌ی ۱۹ قانون انتخابات (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) مراجعه‌کنندگان باید علاوه بر همراه داشتن شناسنامه، کارت ملی خود را نیز ارائه دهند.

پی‌نویس ۶ و ۹ - به موجب ماده‌ی ۴۷ قانون انتخابات (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶)، تعداد منشی‌ها می‌تواند تا ۵ نفر باشد.

پی‌نویس ۷ - به موجب ماده‌ی ۳۶ قانون انتخابات (اصلاحی ۱۳۸۵/۱۰/۱۲)، سن انتخاب‌کنندگان به ۱۸ سال تغییر کرده است.

تبصره - در صورتی که شناسنامه‌ی مراجعه کننده ممهور به مهر انتخابات جاری باشد و یا بر انگشت سبابه‌ی او اثر جوهر استامپ مشخص شده باشد، به دستور نماینده‌ی فرماندار از رأی دادن وی جلوگیری به عمل می‌آید.

سوم - مرحله‌ی ثبت نام

۱- پس از انجام مرحله‌ی کنترل و حصول اطمینان از این که شناسنامه متعلق به مراجعه کننده بوده و او واجد شرایط رأی دادن می‌باشد یک نفر از منشی‌ها نسبت به ثبت مشخصات سجلی رأی دهنده بر اساس شناسنامه و سایر اطلاعات مورد نیاز بر روی برگ تعرفه اقدام و پس از اخذ اثر انگشت رأی-دهنده روی برگ تعرفه، آن را امضا می‌نماید.

۲- متصدی ثبت نام، شناسنامه‌ی رأی دهنده را به مهر انتخابات ممهور و به وی تحویل می‌نماید.

۳ - (الحاقی ۱۳۸۰/۲/۱۹) - چنانچه انتخابات به شیوه‌ی دستی برگزار شود، وزارت کشور می‌تواند به منظور گردآوری آمار و اطلاعات مربوط به رأی دهندگان از قبیل جنس، سن یا تأهل فرم‌های جداگانه‌ای تهیه کند. نماینده‌ی فرماندار/بخشدار یا یکی از اعضای شعبه موظفند فرم‌های اطلاعاتی را هنگام ثبت نام از رأی دهندگان تکمیل نمایند. این فرم‌ها در پایان بدون آن که داخل صندوق اخذ رأی انداخته شوند حسب مورد تحویل بخشداری یا فرمانداری ذیربط خواهد شد.

چهارم - مرحله‌ی اخذ رأی

۱ - (اصلاحی ۱۳۸۰/۲/۱۹) - متصدی ثبت نام برگ رأی را از محل پرفراژ (نقطه چین) از تعرفه‌ی انتخاباتی جدا نموده و به رأی دهنده تسلیم می‌نماید و رأی دهنده با علامت گذاری در مقابل اسم یکی از نامزدها، برگ رأی را بدون هر گونه نوشته و یا علامت دیگری و بدون این که آن را تا نماید داخل صندوق می‌اندازد. چنانچه انتخابات به شیوه‌ی دستی برگزار شود، لازم است رأی دهنده نام نامزد مورد نظر خود را در محل تعیین شده در برگ رأی بنویسد، سپس برگ رأی را تا نموده و داخل صندوق بیندازند.

۲- نماینده‌ی فرماندار و اعضای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی باید ترتیبی اتخاذ نمایند که رأی نویسی مخفی و به صورت کاملاً آزاد و بدون اعمال نفوذ شخص دیگری انجام گیرد و هیچ یک از اعضای شعبه و نماینده‌ی فرماندار و مأمورین انتظامی و نماینده‌ی هیأت نظارت بر انتخابات و

- اصولاً کلیه افرادی که به نحوی از انحاء در شعبه وظیفه‌ای به عهده دارند حق توصیه به رأی-
 دهنده برای انتخاب فرد بخصوصی را ندارند. بدیهی است در صورتی که رأی‌دهنده برای رأی
 دادن نیاز به فرد دیگری داشته باشد باید از وجود افراد خارج از شعبه که مورد اعتماد وی باشند
 استفاده نماید و اعضای شعبه نیز کنترل نمایند تا عمل خلاف قانون انجام نگیرد.
- ۳- نماینده‌ی هیأت نظارت بر انتخابات یا بازرسان وزارت کشور در صورت مشاهده‌ی تخلف یا
 اعمال نفوذ موظف‌اند مراتب را به اعضای شعبه و نماینده‌ی فرماندار تذکر دهند و آنان ضمن
 تنظیم صورتجلسه باید فرد یا افراد خاطی را توسط مأمورین انتظامی حاضر در شعبه تحویل
 مقامات قضائی دهند.
- ۴- نماینده‌ی فرماندار یا رئیس شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی مراقبت خواهند نمود تا هیچ فرد مسلحی
 وارد شعبه‌ی اخذ رأی نشود. کنترل این امر توسط مأمورین انتظامی و در جلو درب ورودی خواهد
 بود.

پنجم (بی نویس ۹) - مرحله قرائت و شمارش آراء

- ۱- اعضای شعبه پس از انقضای ساعات اخذ رأی در صورت حصول اطمینان از این که کلیه‌ی
 مراجعه‌کنندگان رأی خود را در صندوق‌های رأی انداخته و فرد دیگری برای رأی دادن در محل شعبه
 حضور ندارد بلافاصله پس از شمارش برگ‌های تعرفه و درج آن در صورتجلسه با حضور محافظان
 صندوق و نماینده‌ی هیأت نظارت بر انتخابات و نماینده‌ی فرماندار شمارش و قرائت آراء را آغاز می-
 نمایند.
- ۲- ترتیب شمارش و قرائت آراء به این صورت است که ابتدا رییس یا نایب رییس شعبه‌ی اخذ رأی با
 همکاری یکی از منشی‌ها، تعرفه‌ها را شمارش نموده، سپس لاک و مهر درب صندوق اخذ رأی را باز
 کرده و تعداد آرای داخل صندوق را بدون این که قرائت شود برگ‌شماری و با تعداد برگ تعرفه‌ها
 تطبیق داده و به یکی از دو حالت زیر عمل می‌نمایند:
- الف- چنانچه تعداد اوراق رأی داخل صندوق بیشتر از تعداد تعرفه‌ها باشد اوراق اضافی از مجموع برگ
 آراء بدون آن که خوانده شود برداشته و با رنگ قرمز جمله‌ی (باطل شد) را بر روی آن قید و باطل
 نموده و در صورتجلسه‌ی اخذ رأی نیز درج و در پایان ضمیمه‌ی صورتجلسه می‌نمایند.

بی نویس ۹- به موجب ماده‌ی ۴۲ آیین‌نامه، مرحله‌ی پنجم ماده‌ی ۲۸ سابق معتبر است، لذا متن آن ماده درج شده است.

ب- در صورتی که تعداد برگ‌های رأی داخل صندوق مساوی یا کمتر از تعداد تعرفه‌ها باشد مراتب در صورتجلسه درج می‌شود.

۳- پس از این که شمارش آراء به ترتیب مذکور در فوق انجام شد قرائت آراء شروع و مواد (۲۵ و ۲۶) قانون و تبصره‌های ذیل آن‌ها با تأیید هیأت نظارت بر انتخابات یا نماینده‌ی آنان اجرا خواهد شد.

ششم (بی‌نویس ۱۰) - مرحله تنظیم صورتجلسه

پس از خاتمه‌ی شمارش و قرائت آراء، صورتجلسه‌ی ثبت نام و اخذ رأی شعبه که به ضمیمه‌ی دستورالعمل اجرایی از طرف وزارت کشور ارسال شده است در پنج نسخه تنظیم و سپس تعداد رأی هر یک از دارندگان رأی در پشت برگ صورتجلسه در فرم مخصوص (فرم نتایج آراء) قید می‌شود. صورتجلسه پس از تنظیم به امضای نماینده فرماندار و اعضای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی و محافظان صندوق و نماینده‌ی هیأت نظارت بر انتخابات (بی‌نویس ۱۱) - می‌رسد و بلافاصله کلیه اوراق و مدارک انتخاباتی و یک نسخه صورتجلسه مذکور را داخل صندوق رأی قرار داده و پس از انجام لاک و مهر مجدد صندوق (صندوق‌ها)، اعضای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی به اتفاق نماینده‌ی فرماندار در معیت مأمورین انتظامی، صندوق (صندوق‌های) رأی را به همراه دو نسخه از صورتجلسه شعبه‌ی اخذ رأی و سایر مدارک رسماً تحویل هیأت اجرایی می‌دهند. ضمناً ناظر و رئیس شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی هر کدام یک نسخه از صورتجلسه‌ی مذکور را دریافت می‌نمایند. (فرم شماره ۲۲)

اگر در روز اخذ رأی در مورد انتخابات اشکالات پدید آید مراتب در قسمت انتهایی صورتجلسه ذکر و به امضای اعضای شعبه و نماینده‌ی فرماندار و محافظان صندوق و نماینده‌ی هیأت نظارت بر انتخابات می‌رسد.

توجه: تعداد رأی دارندگان رأی فقط در فرم نتایج آرای انتخابات ریاست جمهوری که در پشت برگ

پی‌نویس ۱۰ - به موجب ماده‌ی ۴۲ آیین‌نامه، مرحله‌ی ششم ماده ۲۸ سابق معتبر است، لذا متن آن ماده درج شده است.
پی‌نویس ۱۱ - بر اساس نظر مجلس شورای اسلامی در استفسارپه‌ی مورخ ۱۳۸۰/۳/۹، امضای ناظران به منزله‌ی تأیید روند اخذ رأی است و اگر ایراد و اشکالی وجود داشته باشد ذیل صورتجلسه قید می‌شود. این تأیید نافی نظارت شورای نگهبان در بررسی‌های نهایی نمی‌باشد.

صورتجلسه مندرج است قید می‌شود. (فرم شماره ۲۲)

ماده ۲۹- (پی نویسی ۱۲) - هرگاه بعضی از شعب ثبت نام و اخذ رأی به علل مختلف از عهده‌ی قرائت آراء و تکمیل صورتجلسه بر نیابند هیأت‌های اجرایی مستقیماً نسبت به شمارش و قرائت آراء و تکمیل صورتجلسه‌ی شعبه‌ی مذکور اقدام خواهند نمود.

برنامه‌ی روز اخذ رأی مرحله‌ی دوم:

برنامه‌ی مرحله‌ی اول اخذ رأی با رعایت نکات زیر در مرحله‌ی دوم تکرار می‌شود:

- ۱- شناسنامه‌ی مراجعه‌کنندگان به دو مهر انتخاباتی که در جریان است ممهور نشده باشد.
- ۲- چنانچه شناسنامه‌ی رأی دهنده دارای مهر مرحله‌ی اول انتخابات باشد به مهر مرحله‌ی دوم نیز ممهور می‌شود.
- ۳- چنانچه شناسنامه‌ی رأی دهنده فاقد مهر مرحله‌ی اول انتخابات ریاست جمهوری باشد هنگام رأی گیری مرحله‌ی دوم دو بار به مهر مرحله‌ی دوم ممهور می‌شود تا رأی دهنده بتواند برای بار دوم رأی دهد.

ماده ۲۱- کلیه‌ی وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و ادارات دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادهای انقلابی موظف‌اند که حسب درخواست وزارت کشور، استانداران، فرمانداران و بخشداران، کارکنان و سایر امکانات خود را تا خاتمه‌ی انتخابات در اختیار آنان قرار دهند، بدیهی است مدت همکاری کارکنان مذکور جزء ایام مأموریت نامبردگان محسوب خواهد شد.

تبصره - کلیه‌ی نهادهای ارگان‌های فوق‌الذکر موظف‌اند حسب درخواست شورای نگهبان و هیأت‌های منصوب از جانب آن، کارکنان خود را در اختیار آنان قرار دهند و همچنین وزارت کشور، استانداران، فرمانداران و بخشداران موظف‌اند امکانات لازم را در اختیار آنان قرار دهند.

مجازات: ماده ۸۶ - مجازات تخلف از ماده‌ی ۲۱ و تبصره‌ی آن ۲ الی ۶ ماه انفصال از خدمت

دولتی خواهد بود.

پی نویسی ۱۲ - بر اساس بند ۳ ماده‌ی ۴۲ آیین نامه، ماده‌ی ۲۹ سابق معتبر است، لذا متن آن ماده درج شده است.

ماده ۲۲ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - انتخابات ریاست جمهوری و انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا همزمان برگزار می‌گردد و وزارت کشور موظف است تمهیدات لازم برای انتخابات شوراهای شهر و روستا همزمان و چنانچه همزمان انتخابات دیگری نیز برگزار گردد، در هر شعبه‌ی ثبت‌نام و اخذ رأی با اعضای واحد، صندوق‌های مجزا برای هر انتخابات در نظر بگیرد.

تبصره ۵ - (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - در صورتی که در اثر موجبات مذکور در اصل یکصد و سی و یکم (۱۳۱) قانون اساسی دوره‌ی ریاست جمهوری قبل از چهار سال به پایان برسد، مجلس جهت همزمان شدن انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا با انتخابات ریاست جمهوری از طریق توقف یا تمدید دوره‌ی شوراهای اسلامی در چهارچوب قانون اساسی تصمیم‌گیری خواهد کرد.

ماده ۲۳ - صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران مکلف است برنامه‌های آموزش انتخاباتی را که وزارت کشور یا هیأت مرکزی نظارت منتخب شورای نگهبان ضروری تشخیص می‌دهند و همچنین کلیه‌ی اعلامیه‌ها و اطلاعیه‌های مربوط به انتخابات را از شبکه‌ی سراسری یا محلی صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران پخش نماید.

ماده ۲۴ - مأموران انتظامی در حدود قانون موظف به ایجاد نظم و جلوگیری از هرگونه بی‌نظمی در جریان انتخابات و حفاظت صندوق‌ها می‌باشند. نیروهای نظامی و انتظامی حق دخالت در امور اجرایی و نظارت در انتخابات را ندارند.

آیین‌نامه:

ماده ۲۷ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱ و ۱۳۸۴/۳/۱۸) - فرمانداران و بخشداران به منظور حفاظت شعب ثبت نام و اخذ رأی با هماهنگی نیروی انتظامی حداقل دو نفر از مأمورین انتظامی را ضمن صدور ابلاغ در معیت اعضای شعبه به محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی اعزام می‌نمایند. (فرم شماره ۲۱)

ماده ۲۵ - در موارد ذیل با تأیید هیأت نظارت یا نماینده‌ی وی برگ‌های رأی **باطل** ولی جزء آرای

مأخوذه محسوب و مراتب در صورتجلسه قید و آرای مذکور ضمیمه صورتجلسه خواهد شد:

۱- آرای غیرقابل خواندن.

۲- آرای که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد.

۳- حذف شد. (در ۱۳۷۲/۱/۱۷ حذف شد)

۴- حذف شد. (در ۱۳۷۲/۱/۱۷ حذف شد)

۵- آرای که سفید به صندوق ریخته شده باشد.

ماده ۲۶ - در موارد ذیل با تأیید هیأت نظارت یا نماینده‌ی وی برگ‌های رأی **باطل** و جزء آرای

مأخوذه محسوب نشده و مراتب در صورتجلسه قید و آرای مذکور ضمیمه صورتجلسه خواهد شد:

۱- صندوق فاقد لاک و مهر انتخاباتی باشد.

۲- آراء، زائد بر تعداد تعرفه باشد.

۳- آرای کسانی که به سن قانونی رأی دادن نرسیده باشند.

۴- آرای که با شناسنامه‌ی افراد فوت شده یا غیرایرانی داده شده باشد.

۵- آرای که با تقلب و تزویر (در تعرفه‌ها، آراء، صورتجلسات، شمارش) به دست آمده باشد.

۶- آرای که با شناسنامه‌ی غیر یا جعلی اخذ شده باشد.

۷- آرای تکراری.

۸- آرای که با شناسنامه‌ی کسانی که حضور ندارند اخذ شده باشد.

۹- حذف شد. (در ۱۳۷۲/۱/۱۷ حذف شد)

۱۰- آرای که از طریق تهدید به دست آمده باشد.

۱۱- آرای که روی ورقه‌ی غیر از برگ رأی نوشته شده باشد.

تبصره ۱- کل آرای مندرج در صورتجلسه‌ای که صندوق اخذ رأی آن فاقد اوراق رأی یا برگ‌های تعرفه باشد، **باطل** و جزء آرای **مأخوذه** محسوب **نخواهد شد**.

تبصره ۲- (اصلاحی ۱۳۷۲/۱/۱۷) - به تعداد آرای زائد مذکور در بند ۲ به قید قرعه از کل برگ‌های رأی کسر می‌شود.

ماده ۲۷ - حذف شد. (در ۱۳۷۲/۱/۱۷ حذف شد)

ماده ۲۸- (اصلاحی ۱۳۷۲/۱/۱۷) - در صورتی که در برگ رأی نام بیش از یک نفر نامزد نوشته و یا علامت‌گذاری شده باشد، برگ رأی **باطل** است ولی جزء آرای **مأخوذه** محسوب **خواهد شد**.

ماده ۲۹ - قبل از شروع رأی‌گیری باید در حضور نماینده یا نمایندگان هیأت نظارت، صندوق‌های خالی، بسته و ممهور به مهر شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی گردد و در صورتجلسه‌ای که قبل از شروع رأی‌گیری انتخابات توسط اعضای صندوق در محل اخذ رأی تنظیم می‌گردد، نماینده یا نمایندگان هیأت نظارت شعبه‌ی مربوطه، تعداد صندوق‌ها و خالی بودن آن‌ها را گواهی نمایند و در صورتی که در جریان رأی‌گیری نیاز باشد که صندوقی را اضافه نمایند باید به همین ترتیب عمل نموده و صورتجلسه گردد.

ماده ۳۰ - وزارت کشور موظف است در طول برگزاری انتخابات با توجه به وظایفی که بعهده دارد، مطالب مربوط به انتخابات را به اطلاع عموم برساند.

ماده ۳۱- (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - وزارت کشور مجری برگزاری انتخابات ریاست جمهوری است و زیر نظر هیأت اجرائی مرکزی انتخابات با ترکیب اعضای ذیل اقدام می‌نماید:

۱- وزیر کشور (به عنوان رئیس هیأت)

۲- یکی از اعضای هیأت رئیسه‌ی مجلس شورای اسلامی با انتخاب مجلس (بدون حق رأی)

۳- دادستان کل کشور

۴- وزیر اطلاعات

۵- تعداد هفت نفر از شخصیت‌های دینی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی به عنوان معتمدان مردمی به ترتیب مقرر در تبصره‌های (۱) و (۲) این ماده.

تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - وزیر کشور حداقل **پنج ماه** قبل از پایان دوره‌ی چهارساله‌ی ریاست جمهوری، سی (۳۰) نفر از شخصیت‌های مذهبی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی کشور را که دارای صلاحیت‌های مندرج در تبصره‌ی (۳) ماده‌ی (۳۹) این قانون باشند به عنوان معتمد به هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات معرفی می‌نماید و با رعایت تبصره‌ی (۲) این ماده پس از تأیید هیأت مرکزی نظارت حداکثر ظرف **یک هفته** جلسه‌ای با حضور حداقل دوسوم معتمدان مذکور تشکیل می‌دهد که ضمن آن هفت نفر معتمدان موضوع بند (۵) با رأی مخفی و اکثریت نسبی به عنوان عضو اصلی و چهار نفر عضو علی‌البدل به ترتیب آراء انتخاب شوند.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - چنانچه هیأت مرکزی نظارت به هر دلیلی کل یا تعدادی از معتمدان پیشنهادی را تأیید ننمود، وزیر کشور موظف است به تعداد **دو برابر** مورد نیاز، افراد واجد شرایط دیگری را به هیأت مرکزی نظارت پیشنهاد نماید، هیأت مرکزی نظارت حداکثر ظرف بیست و چهار (۲۴) ساعت نظر خود را کتباً اعلام می‌نماید. در هر صورت نظر هیأت مرکزی نظارت برای وزیر کشور لازم‌الاتباع است.

تبصره ۳- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - هیچ یک از اعضای هیأت اجرائی مرکزی انتخابات نباید نامزد انتخابات ریاست جمهوری باشند.

تبصره ۴- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - اولین جلسه با دعوت وزیر کشور تشکیل می‌شود و دبیر ستاد انتخابات کشور به پیشنهاد وزیر کشور و تأیید هیأت اجرایی مرکزی انتخاب می‌گردد. مسئولیت دبیری هیأت اجرائی مرکزی نیز بر عهده‌ی دبیر ستاد انتخابات است.

تبصره ۵- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - نائب رئیس هیأت اجرائی مرکزی انتخابات با رأی اکثریت و از بین اعضای هیأت انتخاب می‌شود.

تبصره ۶- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - تصمیمات هیأت اجرایی مرکزی انتخابات نباید موجب تداخل در وظایف و اختیارات نظارتی شورای نگهبان در ارتباط با انتخابات ریاست جمهوری گردد؛ در غیر این صورت تصمیمات مذکور، باطل و هر گونه اقدامی در این جهت ممنوع است. مرجع تشخیص موضوع این تبصره، شورای نگهبان است.

تبصره ۷- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - جلسه‌ی هیأت اجرائی مرکزی انتخابات با حضور ۹ نفر رسمیت می‌یابد و مصوبات آن با رعایت تبصره‌ی (۶) این ماده با رأی حداقل ۷ نفر از اعضاء قابل اجرا است.

تبصره ۸- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - نتیجه‌ی شمارش آراء انتخابات ریاست جمهوری پس از وصول گزارش هیأت اجرائی مرکزی به وسیله‌ی وزیر کشور اعلام می‌شود و تأیید نهایی صحت انتخابات بر عهده‌ی شورای نگهبان است.

آیین نامه:

ماده ۳۹ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - وزارت کشور پس از دریافت نظریه‌ی شورای نگهبان مبنی بر صحت برگزاری انتخابات یا توقف یا ابطال تمام یا قسمتی از انتخابات ریاست جمهوری مراتب را به مسئولین اجرایی انتخابات ابلاغ می‌نماید. (فرم شماره ۳۳)

ماده ۴۰ - فرمانداران پس از دریافت نظریه‌ی شورای نگهبان از طریق ستاد انتخابات کشور بلافاصله نسبت به تنظیم صورتجلسه‌ی نهایی انتخابات ریاست جمهوری اقدام و ضمن مخابره‌ی نتیجه‌ی نهایی دو نسخه از آن را به ستاد انتخابات کشور ارسال می‌نمایند. (فرم‌های شماره ۳۴ و ۳۵)

تبصره ۹- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - وزارت کشور با اطلاع هیأت اجرائی مرکزی انتخابات می تواند مأمورانی برای بازرسی و کنترل جریان انتخابات به طور ثابت یا سیار به شهرستانها، بخشها و شعب ثبت نام و اخذ رأی اعزام کند.

ماده ۳۲- پس از پایان انتخابات صورتجلسه نتیجهی انتخابات با امضای هیأت اجرایی شهرستان و هیأت نظارت بر انتخابات شهرستان در ۴ نسخه تهیه می شود که یک نسخه نزد هیأت اجرایی شهرستان می ماند و بقیه برای هیأت نظارت بر انتخابات مزبور و وزارت کشور و هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات ارسال می شود.

آیین نامه:

ماده ۳۰- (بی نویسی ۱۳) - هیأت های اجرایی بخشها به استثنای بخش مرکزی و مرکز شهرستان بلافاصله پس از دریافت صندوق های آراء و مدارک و صورتجلسه شعبه ای ثبت نام و اخذ رأی انتخابات، نسبت به تنظیم صورتجلسه جمع آرای شعب مربوطه در حضور ناظر یا ناظرین شورای نگهبان در پنج نسخه اقدام نموده و مدارک و لوازم و صندوقها را به همراه دو نسخه از صورتجلسه تنظیمی برای اعلام و ارسال به مرکز شهرستان تحویل بخشدار می دهند. (فرم شماره ۲۳ و ۲۴)

ماده ۳۱- (بی نویسی ۱۴) - بخشداران سراسر کشور به استثنای بخش مرکزی و مرکز شهرستان موظفند در اسرع وقت کلیه مدارک و لوازم و صندوق های اخذ رأی به انضمام صورتجلسه اخذ رأی هیأت اجرایی بخش را جهت تحویل به هیأت اجرایی مرکز شهرستان به فرمانداری مرکز شهرستان ارسال نمایند. (فرم شماره ۲۵)

ماده ۳۲- (بی نویسی ۱۵) - فرمانداران پس از وصول نتایج اخذ رأی بخش های تابعه مکلفند در اسرع وقت نتیجه ای کلی انتخابات شهرستان را به ترتیب تعداد آراء تنظیم و به ستاد انتخابات کشور وسیله تلفنگرام و تلگراف گزارش نمایند.

پی نویسی ۱۳- بر اساس بند ۳ ماده ۴۲ آیین نامه، ماده ۳۰ سابق معتبر است، لذا عین متن آن ماده درج شده است.

پی نویسی ۱۴- بر اساس بند ۳ ماده ۴۲ آیین نامه، ماده ۳۱ سابق معتبر است، لذا عین متن آن ماده درج شده است.

پی نویسی ۱۵- بر اساس بند ۳ ماده ۴۲ آیین نامه، ماده ۳۲ سابق معتبر است، لذا عین متن آن ماده درج شده است.

ماده ۳۳ (بی نویسی ۱۶) - مسئولیت نگهداری و حفاظت مدارک انتخابات و صندوق‌های اخذ رأی تا تحویل به هیأت اجرایی شهرستان به عهده‌ی بخشدار است.

ماده ۳۴ (بی نویسی ۱۷) - فرمانداران پس از دریافت صورتجلسات قرائت آرای بخش‌های تابعه، کلیه‌ی مدارک و لوازم و صندوق‌های مربوطه را در اسرع وقت به هیأت‌های اجرایی مرکز شهرستان تحویل نموده و هیأت اجرایی مرکز شهرستان با حضور هیأت نظارت نسبت به تنظیم صورتجلسه‌ی نتیجه‌ی انتخابات شهرستان سریعاً اقدام می‌نمایند. (فرم شماره ۲۶)

ماده ۳۵ (بی نویسی ۱۸) - فرمانداران پس از دریافت صورتجلسه‌ی انتخابات از هیأت اجرایی شهرستان ضمن رعایت ماده‌ی (۸۰) قانون انتخابات ریاست جمهوری و ارسال دو نسخه از صورتجلسه‌ی مذکور به ستاد انتخابات کشور و همچنین وصول نظریه‌ی مجدد ستاد انتخابات کشور نسبت به تنظیم آگهی نتیجه‌ی انتخابات و انتشار آن در سراسر شهرستان اقدام می‌نمایند. (فرم‌های شماره ۲۷ و ۲۸)

ماده ۳۶ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - در پایان مهلت قانونی (حداکثر دو روز پس از تاریخ انتشار آگهی نتیجه‌ی اخذ رأی در شهرستان) هیأت اجرایی شهرستان با حضور ناظر یا ناظرین شورای نگهبان تشکیل جلسه داده و به شکایات واصله رسیدگی می‌نمایند و مراتب را در پنج (۵) نسخه صورتجلسه نموده و به فرماندار تسلیم می‌دارد. (فرم شماره ۲۹)

تبصره - (الحاقی ۱۳۷۲/۲/۱) - در صورتی که تا پایان مهلت قانونی هیچ گونه شکایت به هیأت اجرایی نرسیده باشد مراتب عدم وصول شکایت نیز در پنج (۵) نسخه صورتجلسه و به فرماندار تسلیم می‌شود. (فرم شماره ۳۰)

ماده ۳۷ - فرماندار بلافاصله ۳ نسخه صورتجلسه‌ی رسیدگی به شکایات دریافتی از هیأت اجرایی شهرستان را به ستاد انتخابات کشور ارسال می‌دارد. (فرم شماره ۳۱)

ماده ۳۸ - ستاد انتخابات کشور دو نسخه از صورتجلسات واصله موضوع ماده‌ی فوق را به هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات جهت بررسی و اعلام نظریه‌ی نهایی شورای نگهبان ارسال می‌دارد. (فرم شماره ۳۲)

پی نویسی ۱۶ - بر اساس بند ۳ ماده‌ی ۴۲ آیین‌نامه، ماده‌ی ۳۳ سابق معتبر است، لذا عین متن آن ماده درج شده است.

پی نویسی ۱۷ - بر اساس بند ۳ ماده‌ی ۴۲ آیین‌نامه، ماده‌ی ۳۴ سابق معتبر است، لذا عین متن آن ماده درج شده است.

پی نویسی ۱۸ - بر اساس بند ۳ ماده‌ی ۴۲ آیین‌نامه، ماده‌ی ۳۵ سابق معتبر است، لذا عین متن آن ماده درج شده است.

ماده ۳۳ - ارتکاب امور ذیل جرم محسوب می‌شود:

- ۱- خرید و فروش رأی
- ۲- تقلب و تزویر در اوراق تعرفه یا برگ رأی در صورتجلسات
- ۳- تهدید یا تطمیع در امر انتخابات
- ۴- رأی دادن با شناسنامه‌ی جعلی
- ۵- رأی دادن با شناسنامه‌ی دیگری
- ۶- رأی دادن بیش از یک بار
- ۷- اخلال در امر انتخابات
- ۸- کم و زیاد کردن آراء یا تعرفه‌ها
- ۹- تقلب در رأی گیری و شمارش آراء
- ۱۰- رأی گرفتن با شناسنامه‌ی کسی که حضور ندارد
- ۱۱- (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - توصیه به انتخاب کاندیدای معین از طرف اعضای شعبه‌ی اخذ رأی اعم از مجریان یا ناظران یا هر فرد دیگر محل صندوق رأی به رأی دهنده
- ۱۲- تغییر و تبدیل یا جعل و یا ربودن و یا معدوم نمودن اوراق و اسناد انتخاباتی از قبیل تعرفه و برگ رأی و صورتجلسات و تلکس و تلفنگرام‌ها و تلگراف‌ها
- ۱۳- بازکردن و یا شکستن قفل محل نگهداری و لاک و مهر صندوق‌های رأی بدون مجوز قانونی
- ۱۴- جابجایی، دخل و تصرف و یا معدوم نمودن اسناد انتخاباتی بدون مجوز قانونی
- ۱۵- دخالت در امر انتخابات با سند مجعول

۱۶- ایجاد رعب و وحشت برای رأی‌دهندگان یا اعضای شعب ثبت‌نام و اخذ رأی با اسلحه یا بدون اسلحه در امر انتخابات

مجازات: ماده ۸۴ - مجازات تخلف از بند ۱۶ ماده ۳۳ به ترتیب ذیل تعیین می‌گردد:

الف چنانچه مرتکب بدون اسلحه ایجاد رعب و وحشت نماید تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌گردد.

ب چنانچه ایجاد رعب و وحشت، خواه به تحریک یا بالمباشره همراه با اسلحه باشد و محاربه صدق نکند تا ۷۴ ضربه شلاق و یا حداکثر تا ۲ سال حبس محکوم خواهد شد.

۱۷- دخالت در امر انتخابات با سمت مجعول و یا به هر نحو غیرقانونی

مجازات: ماده ۸۵ - مجازات کسی که با اتخاذ سمت مجعول در انتخابات دخالت کند (موضوع بند

۱۷ ماده‌ی ۳۳) تا ۵۰ ضربه شلاق خواهد بود و هرگاه مرتکب سندی هم در این باره جعل نموده

باشد، مجازات جعل و تزویر را خواهد داشت (پی‌نویس ۱۹) و چنانچه دخالت وی مؤثر در سرنوشت

انتخابات باشد و مسیر انتخابات یک بخش و یا یک شهرستان و یا یک استان را بر هم بزند مرتکب

از یک تا پنج سال حبس محکوم خواهد شد.

تبصره ۱ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - چنانچه وقوع جرایم مندرج در ماده‌ی فوق موجب گردد که جریان

انتخابات در یک یا چند شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی از مسیر قانونی خود خارج شود و در نتیجه‌ی کلی

انتخابات مؤثر باشد مراتب وسیله‌ی وزارت کشور به منظور طرح در شورای نگهبان به هیأت مرکزی

نظارت اعلام می‌گردد.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - هیأت‌های اجرایی و نظارت موظفند در صورت اطلاع از ارتکاب هر یک از جرائم فوق، موضوع را برای رسیدگی به مرجع قضائی ذیصلاح اعلام نمایند. موضوع باید بلافاصله توسط دادستان حوزه‌ی مربوطه رسیدگی شود.

ماده ۳۴- (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - قوه‌ی قضائیه یکی از شعب موجود در هر حوزه‌ی قضائی را به منظور رسیدگی خارج از نوبت به تخلفات و جرائم انتخاباتی اختصاص می‌دهد.

تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - به تخلفات و جرائمی که به وسیله‌ی نامزدها صورت می‌گیرد پس از برگزاری انتخابات، در شعبه‌ی رسیدگی به تخلفات و جرائم انتخاباتی در تهران رسیدگی می‌شود.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - تشکیلات قضائی هر شهرستان یا بخش به منظور پیشگیری از وقوع جرم، اقدامات لازم را در محدوده‌ی قوانین و مقررات مربوطه، معمول می‌دارد.

فصل سوم - شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندهگان

ماده ۳۵ - انتخاب شوندهگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

- ۱- از رجال مذهبی، سیاسی.
  - ۲- ایرانی‌الاصل.
  - ۳- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.
  - ۴- مدیر و مدبر.
  - ۵- دارای حسن سابقه و امانت و تقوی.
  - ۶- مؤمن و معتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور.
- ماده ۳۶ -** (اصلاحی ۱۳۸۵/۱۰/۱۲) - انتخاب کنندگان باید دارای شرایط ذیل باشند:

- ۱- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- (اصلاحی ۱۳۸۵/۱۰/۱۲) هجده سال تمام.
- ۳- عدم جنون.

ماده ۳۷ - (اصلاحی ۱۳۶۵/۸/۲۵) - کلیه‌ی افرادی که مسئولیت مستقیم در امر انتخابات ریاست

جمهوری به صورت اجرا و یا نظارت دارند در صورتی می‌توانند داوطلب شوند که قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و در آن سمت شاغل نباشند.

فصل چهارم - هیأت اجرایی

ماده ۳۸ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - بلافاصله پس از صدور دستور شروع انتخابات از طرف وزیر کشور، فرماندار دستور تشکیل هیأت‌های اجرایی را به بخشداران صادر نموده و موظف است ظرف ۳ روز هیأت اجرایی انتخابات شهرستان را به ریاست خود و عضویت رئیس ثبت احوال و رئیس دادگستری و دادستان یا نمایندگان رئیس دادگستری و دادستان که دارای پایه‌ی قضایی می‌باشند و ۹ نفر از معتمدین تشکیل دهد.

تبصره ۱ - در شهرستان و بخش‌هایی که شورای اسلامی شهرستان یا بخش تشکیل شده است یک نفر از اعضای شورا به انتخاب شورا، یکی از ۸ نفر معتمدین مذکور خواهد بود. (پی‌نویس ۲۰)

تبصره ۲ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - در صورت حضور رئیس دادگستری و دادستان در محل، نامبرده مکلف است شخصاً در جلسات هیأت اجرائی شرکت نماید.

آیین‌نامه:

ماده ۹ - فرمانداران پس از وصول دستور وزارت کشور مبنی بر انجام انتخابات ریاست جمهوری، شروع برنامه‌ی انتخابات را به وزارت کشور تلگراف و تلفنگرام و بلافاصله دستور تشکیل هیأت اجرایی بخش‌های تابعه را به بخشداران مربوطه ابلاغ می‌نمایند. (فرم‌های شماره ۱ و ۲ و ۳)

ماده ۸ - در این انتخابات ملاک تبعیت بخشداری‌ها از فرمانداری‌ها، قانون تقسیمات کشوری جمهوری اسلامی ایران بوده و حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی ملاک عمل نخواهد بود.

پی‌نویس ۲۰ - بر اساس تبصره‌ی ۳ - (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) ماده‌ی ۳۵ قانون انتخابات شوراها: در صورت تشکیل هیأت اجرایی برای برگزاری همزمان انتخابات شوراهای اسلامی و ریاست جمهوری، اجرای حکم انتخاب یک نفر از اعضای شورا به عنوان یکی از معتمدین موضوع تبصره‌ی (۱) ماده‌ی (۳۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری منتفی است.

ماده ۳۹ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - فرماندار **سی** نفر از معتمدان را با تأیید هیأت نظارت به صورت کتبی دعوت می‌نماید. در جلسه‌ای که ظرف **دو** روز از تاریخ دعوت با حضور اعضای هیأت نظارت و حداقل دوسوم از معتمدان مذکور منعقد می‌شود، **۹** نفر از بین معتمدان تأیید شده، به عنوان معتمدان اصلی و **۵** نفر به عنوان معتمدان علی‌البدل هیأت اجرایی با رأی مخفی و اکثریت نسبی آراء انتخاب می‌شوند.

تبصره ۱ - تعداد اعضای هیأت‌های اجرایی شهرستان و بخش و کیفیت و مهلت تشکیل آن‌ها یکسان است.

تبصره ۲ - معتمدین هیأت اجرایی و ناظرین شورای نگهبان نباید در انتخابات قبل مرتکب تخلفی شده باشند که در یکی از محاکم صالحه اثبات شده باشد.

تبصره ۳ - معتمدین این ماده باید دارای ایمان و التزام عملی به اسلام و قانون اساسی و حسن شهرت و سواد خواندن و نوشتن بوده و از عوامل مؤثر در تحکیم رژیم سابق و وابسته به گروه‌های غیرقانونی نباشند.

آیین‌نامه:

ماده ۱۲ - (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - فرمانداران و بخشداران پس از بررسی‌های لازم **سی** (۳۰) نفر از معتمدین اقشار مختلف مردم شهرستان/بخش را تعیین و پس از تأیید هیأت نظارت مربوط از اعضای اداری هیأت اجرایی (دادستان یا نماینده وی و رئیس ثبت احوال و رئیس دادگستری و یا نماینده وی) **(پی نویسی ۲۱)** و **سی** (۳۰) نفر معتمدین منتخب برای تشکیل جلسه انتخاب معتمدین اصلی و علی‌البدل هیأت اجرایی دعوت به عمل می‌آورند. (فرم‌های شماره ۴ و ۵ و ۶)

پی‌نویسی ۲۱ - به موجب ماده‌ی ۳۸ قانون انتخابات (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) رئیس دادگستری یا نماینده‌ی وی عضو اداری هیأت اجرایی است.

ماده ۱۳- در شهرستان‌ها و بخش‌هایی که شوراهای اسلامی در آنها تشکیل شده باشد فرماندار یا بخشدار در اجرای تبصره‌ی ذیل ماده‌ی (۳۸) قانون ریاست جمهوری اقدام می‌نماید. (پی‌نویس ۲۲) (فرم شماره ۷)

ماده ۱۴- (اصلاحی ۱۳۳۲/۲/۱) - پس از حضور حداقل بیست (۲۰) نفر از معتمدین دعوت‌شده آنان از بین خود یا خارج هشت (۸) نفر (پی‌نویس مهم ۲۳) را به عنوان معتمدین اصلی و پنج (۵) نفر را به عنوان معتمدین علی‌البدل هیأت اجرایی با رأی مخفی و اکثریت نسبی آرا انتخاب می‌نمایند و مراتب صورتجلسه می‌شود و به امضای حاضران در جلسه می‌رسد. (فرم شماره ۸)

تبصره - بخشداران دو نسخه از صورتجلسه‌ی انتخاب معتمدین هیأت اجرایی بخش را بلافاصله به فرمانداری و فرمانداران نیز دو نسخه از صورتجلسه‌ی انتخاب معتمدین هیأت اجرایی مرکز شهرستان را بلافاصله به ستاد انتخابات کشور ارسال می‌دارند. (فرم‌های شماره ۹ و ۱۰)

ماده ۱۵- فرمانداران پس از تشکیل اولین جلسه‌ی هیأت اجرایی مرکز شهرستان مراتب را به ستاد انتخابات کشور اعلام می‌دارند.

ماده ۴۰ - هیچ یک از اعضای هیأت اجرایی و ناظرین شورای نگهبان و اعضای شعب ثبت نام و

اخذ رأی نباید با داوطلبان انتخابات به ترتیب ذیل خویشاوندی نسبی و یا سببی داشته باشند:

الف - خویشاوندی نسبی: پدر، مادر، فرزند، برادر و خواهر.

ب - خویشاوندی سببی: همسر و پدر، مادر، برادر و خواهر او.

ماده ۴۱ - اعضای هیأت اجرایی پس از پذیرفتن عضویت، ملزم به شرکت در جلسات و انجام

وظایف قانونی می‌باشند.

پی‌نویس ۲۲- بر اساس تبصره‌ی ۳ ماده‌ی ۳۵ قانون انتخابات شوراها، منتفی شده است.

پی‌نویس ۲۳- به موجب ماده‌ی ۳۹ قانون انتخابات ریاست جمهوری (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) تعداد معتمدین اصلی از (۸ نفر) به (۹ نفر) اضافه شده است.

مجازات: ماده ۸۷ - اعضای اداری هیأت اجرایی (فرماندار یا بخشدار، رئیس ثبت احوال، دادستان

یا نماینده وی (بی نویس^{۲۴}) در صورت تخلف از مادهی ۴۱ و تبصره‌ی ۲ مادهی ۴۷ این قانون به

مجازات کسر حقوق تا یک سوم از یک ماه تا شش ماه به حکم مراجع صالحه محکوم خواهند شد و

در مورد بقیه‌ی اعضا محرومیت تا دو نوبت انتخابات از عضویت هیأت‌های اجرایی و نظارت و شعب

اخذ رأی می‌باشد.

تبصره ۱ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - در صورت عدم شرکت فرماندار یا بخشدار و یا رئیس ثبت احوال

و یا رئیس دادگستری و یا دادستان و یا نمایندگان رئیس دادگستری و دادستان در جلسات، هیأت

اجرایی موظف است مراتب را طی صورتجلسه‌ای به مقام اجرایی مافوق اعلام داشته کسب تکلیف

نمایند.

تبصره ۲ - هیأت اجرایی موظف است در صورتجلسات و گزارش کار خود موارد غیبت اعضا را با ذکر

علت غیبت به وزارت کشور اعلام دارد.

ماده ۴۲ - هرگاه در جریان انتخابات، یک یا چند نفر از معتمدین هیأت اجرایی دو جلسه متوالی یا

چهار جلسه غیرمتوالی از حضور در جلسات هیأت اجرایی خودداری نمایند یا وظایف قانونی خود را

انجام ندهند و یا هیأت اجرایی را از اکثریت ساقط کنند، به جای آنان به ترتیب تعداد رأی از معتمدین

علی‌البدل وسیله‌ی فرماندار یا بخشدار دعوت به عمل خواهد آمد، در صورتی که با دعوت از اعضای

علی‌البدل باز هم اکثریت حاصل نگردد، باقی‌مانده را از معتمدین (تا سی نفر) تأمین خواهند نمود.

پی نویس ۲۴ - به موجب مادهی ۳۸ قانون انتخابات (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) رئیس دادگستری یا نماینده‌ی وی عضو اداری هیأت

اجرایی است.

ماده ۴۳ - هیأت اجرایی بخش بلافاصله پس از انتخاب معتمدین، تشکیل جلسه داده و تعداد و محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی را تعیین نموده و بوسیله رئیس هیأت به فرماندار جهت طرح در هیأت اجرایی شهرستان اعلام می‌دارد.

ماده ۴۴ - جلسات هیأت‌های اجرایی شهرستان و بخش با حضور دوسوم کلیه اعضای رسمیت یافته و اخذ تصمیم با اکثریت مطلق حاضرین خواهد بود.

ماده ۴۵ - هیأت اجرایی شهرستان پس از تعیین محل‌های استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی و بررسی و تأیید و تصویب مصوبات هیأت‌های اجرایی بخش‌ها در مورد تعداد و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی، ۹ روز قبل از روز اخذ رأی مبادرت به انتشار آگهی انتخابات حاوی تاریخ برگزاری انتخابات، ساعات اخذ رأی، شرایط انتخاب کنندگان، جرائم و تخلفات و مقررات جزایی و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی در سراسر شهرستان می‌نماید.

تبصره - در صورت بروز بعضی از مشکلات با موافقت وزارت کشور مهلت ۹ روز تا ۷ روز تقلیل می‌یابد.

آیین نامه:

ماده ۱۹ - هیأت اجرایی شهرستان با توجه به ماده‌ی (۴۵) قانون انتخابات ریاست جمهوری پس از تعیین محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی در مرکز شهرستان و بخش مرکزی و بررسی و تصویب مصوبات هیأت‌های اجرایی بخش‌ها در مورد تعداد و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی مبادرت به انتشار آگهی انتخابات حاوی تاریخ، ساعات برگزاری انتخابات، محل شعب ثبت نام و اخذ رأی، شرایط انتخاب کنندگان و مقررات جزایی در سراسر شهرستان می‌نمایند. (فرم شماره ۱۳)

ماده ۲۰ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - فرمانداران با همکاری نیروی انتظامی نسبت به انتشار آگهی انتخابات در سطح شهرستان اقدام می‌نمایند. (فرم شماره ۱۴)

ماده ۴۶ - فرماندار موظف است سه نسخه از آگهی‌های منتشره در سطح شهرستان را به وزارت کشور ارسال دارد. یک نسخه از این آگهی‌ها بوسیله‌ی وزارت کشور به هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات فرستاده می‌شود.

آیین نامه:

ماده ۲۱ - در اجرای ماده‌ی (۴۶) قانون انتخابات ریاست جمهوری فرمانداران موظفاند سه نسخه از آگهی‌های منتشره در سطح شهرستان را به ستاد انتخابات کشور و یک نسخه به ستاد انتخابات استانداری ارسال دارند. (فرم شماره ۱۵)

ماده ۴۷ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - هیأت‌های اجرایی شهرستان و بخش پس از انتشار آگهی انتخابات، برای هر شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی ۵ یا ۷ نفر از معتمدین محل را که دارای سواد خواندن و نوشتن باشند انتخاب و به فرماندار یا بخشدار جهت صدور حکم معرفی می‌نمایند.

آیین نامه:

ماده ۲۲ - هیأت‌های اجرایی شهرستان و بخش در اجرای ماده‌ی (۴۷) قانون نسبت به تنظیم صورتجلسه‌ی تعیین اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی اقدام می‌نمایند. (فرم شماره ۱۶)

ماده ۲۳ - بخشداران یک نسخه از صورتجلسه‌ی انتخاب اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی را به فرمانداری مرکز شهرستان ارسال می‌دارند. (فرم شماره ۱۷)

ماده ۱۸ - بخشداران در اجرای تصمیمات هیأت اجرایی نسبت به صدور حکم عضو رابط اقدام می‌نمایند.

ماده ۲۴ - فرمانداران و بخشداران موظفاند با توجه به صورتجلسه‌ی هیأت اجرایی مبنی بر تعیین اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی نسبت به صدور ابلاغ آنان اقدام و جهت تحویل صندوق و لوازم و مدارک ثبت نام و اخذ رأی از آنان دعوت به عمل آورند. (فرم شماره ۱۸)

ماده ۲۵ - فرمانداران و بخشداران پس از دعوت و حضور اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی مدارک و لوازم شعبه و همچنین برگ‌های انتخاباتی را تحویل اعضای شعبه‌ی اخذ رأی نموده و پس از توجیه

برنامه و روش ثبت نام و اخذ رأی و قرائت آراء ترتیبی اتخاذ خواهند نمود که یک روز قبل از روز اخذ رأی، اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی به محل شعب اعزام شوند. (فرم شماره ۱۹)

تبصره ۱ - اعضای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی از بین خود یک نفر رئیس، یک نفر نایب رئیس و سه نفر (پی نویس^{۲۵}) منشی انتخاب می‌نمایند و بایستی ترتیبی اتخاذ نمایند که یک روز قبل از اخذ رأی، محل شعبه آماده برای اخذ رأی باشد.

آیین نامه:

ماده ۲۸ (اصلاحی ۱۳۷۲/۲/۱) - برنامه روز اخذ رأی:

اعضای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی حداقل یک ساعت قبل از وقت مقرر در محل شعبه حاضر می‌شوند. ابتدا از بین خود نسبت به انتخاب یک نفر رئیس، یک نفر نایب رئیس و سه نفر منشی (پی نویس^{۲۵}) اقدام و سپس صندوق اخذ رأی را در حضور نماینده‌ی هیأت نظارت بر انتخابات و نماینده‌ی فرماندار باز و پس از حصول اطمینان از خالی بودن آن، لفاف و با مهر شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی لاک و مهر و مراتب را در صورتجلسه‌ی ثبت نام و اخذ رأی در پنج نسخه منعکس و کار ثبت نام و اخذ رأی را به شرح مراحل شش‌گانه‌ی زیر آغاز می‌نمایند. چنانچه صندوق‌های اخذ رأی به گونه‌ای طراحی و ساخته شده باشند که نیازی به لفاف نداشته باشند، فقط محل یا محل‌های تعیین شده بر روی صندوق پس از بستن آن، در مراحل مختلف برنامه روز اخذ رأی و محل شکاف صندوق برای انداختن رأی در پایان برنامه، با مهر انتخابات، لاک و مهر خواهد شد.

تبصره ۲ - محل شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی مندرج در آگهی انتخابات غیرقابل تغییر است مگر این که دایر نمودن شعبه و یا اداره‌ی کار آن در محل اعلام شده‌ی قبلی، به علت حوادث غیرمترقبه و یا هر علت دیگری مقدور نباشد که در این صورت مراتب تغییر شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی توسط هیأت اجرایی و ناظران شورای نگهبان با ذکر علت، صورتجلسه شده و شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی جدید در

پی نویس ۲۵ - به موجب ماده‌ی ۴۷ قانون انتخابات (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶)، تعداد منشی‌ها می‌تواند تا ۵ نفر باشد.

کوتاه‌ترین فاصله نسبت به شعبه‌ی سابق به نحوی دایر خواهد شد که خللی در مراجعه‌ی رأی دهندگان و تشخیص محل شعبه ایجاد نشود و تبدیل شعبه باید به اطلاع مردم محل برسد.

مجازات: ماده ۸۷ - اعضای اداری هیأت اجرایی (فرماندار یا بخشدار، رئیس ثبت احوال، دادستان

یا نماینده وی) (پی‌نویس ۲۶) در صورت تخلف از ماده‌ی ۴۱ و تبصره‌ی ۲ ماده‌ی ۴۷ این قانون به

مجازات کسر حقوق تا یک سوم از یک ماه تا شش ماه به حکم مراجع صالحه محکوم خواهند شد و

در مورد بقیه‌ی اعضا محرومیت تا دو نوبت انتخابات از عضویت هیأت‌های اجرایی و نظارت و شعب

اخذ رأی می‌باشد.

تبصره ۳ - تشکیل شعب ثبت نام و اخذ رأی در موزه‌ها ممنوع می‌باشد.

ماده ۴۸ - فرماندار موظف است مستقیماً یا با تفویض اختیار به بخشدار برای هر یک از شعب ثبت

نام و اخذ رأی **یک** نماینده تعیین نماید.

آیین نامه:

ماده ۲۶ - فرمانداران می‌باید نسبت به صدور حکم نماینده‌ی فرماندار اقدام نمایند. (فرم شماره ۲۰)

ماده ۴۹ - کلیه‌ی امور انتخابات بخش مرکزی را هیأت اجرایی شهرستان انجام می‌دهد.

ماده ۵۰ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - هیأت اجرایی بخش با تصویب هیأت اجرایی شهرستان می‌تواند

برای مناطق صعب‌العبور و کوهستانی و مسافت‌های دور و نقاطی که تشکیل شعب ثابت نام و

اخذ رأی مقدور نیست شعب اخذ رأی سیار تشکیل دهد هیأت اجرایی شهرستان نیز می‌تواند در

صورتی که لازم بداند نسبت به تشکیل شعب اخذ رأی سیار در مرکز شهرستان و بخش مرکزی اقدام

نماید و در هر دو مورد باید به اطلاع هیأت نظارت و نماینده‌ای از طرف رئیس دادگستری و نمایندگان

پی‌نویس ۲۶ - به موجب ماده‌ی ۳۸ قانون انتخابات (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) رئیس دادگستری یا نماینده‌ی وی عضو اداری هیأت اجرایی است.

نامزدها برسد و همچنین نماینده‌ای از هیأت نظارت در معیت صندوق سیار بوده و مسیر گردش صندوق را در صورت جلسه‌ای قید و تأیید نماید.

ماده ۵۱ - حذف شد. (در ۱۳۷۲/۱/۱۷ حذف شد)

ماده ۵۲ - حذف شد. (در ۱۳۷۲/۱/۱۷ حذف شد)

ماده ۵۳ - در سفارتخانه‌ها و یا کنسولگری‌ها و نمایندگی‌های سیاسی ایران در خارج از کشور هیأت اجرایی انتخابات ریاست جمهوری به ریاست سفیر و یا سرکنسول و یا عالی‌ترین مقام نمایندگی سیاسی و عضویت سه نفر از کارمندان ارشد سفارتخانه یا کنسولگری و یا نمایندگی سیاسی و ۵ نفر از ایرانیان مؤمن به انقلاب اسلامی مقیم آن کشور به انتخاب و دعوت سفیر یا سرکنسول یا مقام نمایندگی سیاسی تشکیل می‌گردد.

ماده ۵۴ - هیأت اجرایی موضوع ماده‌ی فوق پس از خاتمه‌ی اخذ رأی و قرائت آرا نتیجه را صورت جلسه می‌نماید. سفیر و یا سرکنسول و یا عالی‌ترین مقام نمایندگی سیاسی موظف است بلافاصله نتیجه را با سریعترین وسیله‌ی مخابراتی ممکن از طریق وزارت امور خارجه به وزارت کشور اعلام دارد.

فصل پنجم - اعلام داوطلبی و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان

ماده ۵۵ - (اصلاحی ۱۳۷۲/۱/۱۷) - داوطلبان ریاست جمهوری یا نمایندگان تام‌الاختیار آن‌ها که کتباً معرفی شده باشند باید ظرف **پنج** روز از تاریخ انتشار دستور شروع انتخابات به وزارت کشور مراجعه نموده و پرسشنامه‌ی اعلام داوطلبی را پس از دریافت و تکمیل همراه با **۴** برگ تصویر کلیه‌ی صفحات شناسنامه و **۱۲** قطعه عکس ۶×۴ از آخرین عکس خود را که در همان سال گرفته باشند به وزارت کشور تسلیم و رسید دریافت دارند.

تبصره - (الحاقی ۱۳۷۲/۱/۱۷) - هر یک از داوطلبان ریاست جمهوری در صورت تمایل به انصراف از داوطلبی باید شخصاً و یا از طریق نماینده‌ی تام‌الاختیار خود و به صورت کتبی انصراف خود را به وزارت کشور اعلام نمایند.

ماده ۵۶ - وزارت کشور پس از پایان مهلت قبول داوطلبی، بلافاصله مدارک داوطلبان را به دبیرخانه‌ی شورای نگهبان تسلیم می‌دارد.

ماده ۵۷ - شورای نگهبان ظرف **پنج** روز از تاریخ وصول مدارک داوطلبان به صلاحیت آنان رسیدگی و نظر خود را صورتجلسه نموده و یک نسخه از آن را به وزارت کشور ارسال می‌دارد.

تبصره - در موارد ضرورت بنا به تشخیص شورای نگهبان مدت مذکور در این ماده حداکثر تا **پنج** روز دیگر تمدید و به وزارت کشور اعلام می‌گردد.

ماده ۵۸ - پس از سپری شدن مدت زمان قانونی چنانچه مدارکی دال بر عدم صلاحیت کاندیداهای ریاست جمهوری بدست آید، پس از بررسی و اعلام عدم صلاحیت وی توسط شورای نگهبان، مراتب بوسیله‌ی وزارت کشور به اطلاع عموم می‌رسد. (پی‌نویس ۲۷)

ماده ۵۹ - کاندیدها می‌توانند اسناد و مدارک مثبت صلاحیت خود را ضمیمه‌ی اعلام داوطلبی نمایند و یا در مدت زمان رسیدگی به صلاحیت داوطلبان به شورای نگهبان تقدیم نمایند.

ماده ۶۰ - وزارت کشور موظف است پس از وصول نظریه‌ی شورای نگهبان اسامی نامزدهای ریاست جمهوری را با استفاده از وسایل ارتباط جمعی ظرف مدت ۲ روز به اطلاع مردم سراسر کشور برساند.

ماده ۶۱ - در مواردی که طبق گزارشات و شکایات و اعتراضات واصله برای شورای نگهبان معلوم گردد که اعضای هیأت‌های نظارت از قوانین و مقررات تخلف نموده‌اند، شورای نگهبان موظف است آن‌ها را بلافاصله عزل و افراد دیگری را جایگزین نماید.

پی‌نویس ۲۷ - به قانون لزوم رسیدگی دقیق شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف مصوب ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام (مندرج در همین مجموعه) مراجعه شود.

فصل ششم - تبلیغات (بی نویسی ۲۸)

پی نویسی ۲۸ - قانون (مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۲۷) اصلاح ماده‌ی واحده الحاقی به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی (مصوب ۱۳۷۰/۵/۶)

ماده واحده - قانون الحاق ماده‌ی واحده به قانون انتخابات (مصوب ۱۳۷۰/۵/۶) به شرح زیر اصلاح می‌گردد: (*)

استفاده از هرگونه پلاکارد (جز در محل ستاد انتخاباتی)، دیوارنویسی و کاروان‌های تبلیغاتی و استفاده از بلندگوهای سیار در خارج از محیط سخنرانی و امثال اینها به استثنای عکس حداکثر در دو فرم و جزوه و تراکت با عکس و سخنرانی و پرسش و پاسخ از طرف نامزدهای انتخاباتی مجلس شورای اسلامی و ریاست جمهوری و شوراهای اسلامی و طرفداران آنان ممنوع می‌باشد. متخلفین از این قانون از سه تا سی روز زندان محکوم می‌گردند.

تبصره ۱ - اعلام نظر شخصیتها در تأیید کاندیداها به شرطی مجاز است که بدون ذکر عنوان و مسئولیت آنها باشد و مدرک کتبی مربوط به امضای آنان تسلیم هیأت اجرایی انتخابات شده باشد.

تبصره ۲ - این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجراست.

تبصره ۳ - کلیه قوانین و مقررات مغایر این قانون لغو می‌گردد.

(*) - قانون (مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۱۴) تفسیر قانون الحاق ماده‌ی واحده به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۵/۶:

موضوع استفسار:

- ۱- اقداماتی که گروهها، مجامع و تشکیلات جمعی نظیر جامعه روحانیت مبارز و مجمع روحانیون مبارز تهران یا روزنامه و مجلات هفتگی و ویژه نامه ها با چاپ عکس یا بدون عکس، به عنوان تبلیغ یا توصیف کاندیداها انجام دهند مشمول ممنوعیت ماده واحده خواهد بود یا خیر؟
- ۲- مقصود از عکس در دو فرم چیست؟ آیا اگر در صدر و ذیل هر عکس مطالب تبلیغاتی با نامها و عناوین متنوع در ایام تبلیغات پخش گردد خلاف ماده‌ی واحده است یا خیر؟
- ۳- تعریف دقیقی از پلاکارد و تراکت ارائه نشده، در این خصوص ملاک تشخیص و تعریف کدام مرجع است آیا سیلک در محدوده معنای پلاکارد و تراکت است؟
- ۴- مسئولیت تخلف از مفاد ماده واحده مذکور متوجه نامزد انتخابات است؟ و اگر به همین منوال یک یا دو و تعدادی از کاندیداها بازداشت شدند آیا انتخابات متوقف می‌شود یا خیر؟
- ۵- آیین نامه اجرایی قانون توسط چه مرجعی تهیه و به تصویب باید برسد.

نظر مجلس:

ماده واحده - قانون الحاقی ماده‌ی واحده به قانون انتخابات مصوب ۱۳۷۰/۵/۶ مجلس شورای اسلامی به شرح ذیل تفسیر می‌گردد:

- ۱- مجامع و گروه‌های هر حوزه انتخابیه می‌توانند حمایت خود را از کاندیدای مورد نظر کتباً به نامزد مورد نظر اعلام و نامزد مزبور می‌تواند حمایت اقشار و گروه‌های مختلف را در ذیل دو نوع پوستر مجاز و یا زندگینامه منتشر نماید.

ادامه‌ی پی نویسی ۲۸ در صفحه‌ی بعد:

ماده ۶۲ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - به منظور تضمین برخورداری یکسان نامزدهای ریاست جمهوری

از امکانات دولتی کمیسیونی به نام کمیسیون بررسی تبلیغات انتخابات در زیر نظر هیأت اجرایی مرکزی انتخابات و بنا به دعوت وزیر کشور تشکیل می‌گردد.

ماده ۶۳ - اعضای کمیسیون بررسی تبلیغات ریاست جمهوری عبارتند از:

۱- دادستان کل کشور یا نماینده‌ی تام‌الاختیار او.

۲- وزیر کشور یا نماینده‌ی تام‌الاختیار او.

۳- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - دبیر هیأت اجرایی مرکزی انتخابات.

۴- (الحاقی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) رئیس شورا یا یکی از اعضای شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما

جمهوری اسلامی ایران به انتخاب شورا.

۵- (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران یا نماینده‌ی تام

الاختیار او.

تبصره ۵ - شورای نگهبان می‌تواند یک نفر از میان اعضای خود یا از خارج را به منظور نظارت بر کار

کمیسیون مزبور تعیین نماید.

ادامه‌ی پی‌نویس ۲۸:

۲- مقصود از دو فرم همان دو نوع پوستر کاغذی می‌باشد و نوشتن مطالب تبلیغاتی در صدر یا ذیل آنها بلاشکال است و

مشمول ممنوعیت ماده‌ی واحده فوق نمی‌گردد.

۳- مقصود از پلاکارد و تراکت عبارت از هرگونه تبلیغات پارچه‌ای، کاغذی، مقوایی و فلزی است و سیلک نیز از جمله

مصادیق و امثال اینها می‌باشد و لیکن نصب هر نوع تابلو که مشخص کننده محل ستاد انتخاباتی می‌باشد بلاشکال است.

۴- مسؤلیت تخلف متوجه فرد یا افراد یا گروهها و تشکیلاتی که اقدام به تبلیغات ممنوعه نموده اند می‌باشد و در هر

صورت تبصره‌ی ذیل ماده‌ی (۲۸) قانون انتخابات به قوت خود باقی است و کاندیدا را نمی‌شود در طول برگزاری

انتخابات احضار یا بازداشت نمود.

۵- آیین‌نامه‌ی اجرایی توسط وزیر کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۶۴ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - چنانچه به تشخیص کمیسیون بررسی تبلیغات برنامه‌های تبلیغاتی

ضبط شده نامزدها در صدا و سیما در برگیرنده‌ی مطالب توهین آمیز یا هتک حرمت سایر نامزدها یا دیگر افراد و یا مغایر با قوانین باشد، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف به حذف آن مطالب است و در صورتی که ضمن پخش برنامه‌ی زنده‌ای موارد مذکور از سوی هر یک از نامزدهای انتخابات یا نماینده‌ی آن‌ها واقع شود، سازمان موظف است با تشخیص کمیسیون بررسی تبلیغات به میزان مناسب و به صورت ضبط شده فرصت احقاق حق بدهد.

ماده ۶۵ - نامزدهای ریاست جمهوری که صلاحیت آنان توسط شورای نگهبان تأیید و اسامی آن‌ها از طرف وزارت کشور اعلام می‌گردد هر یک حق دارند به طور مساوی از صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران برای معرفی و ارائه‌ی برنامه‌های خود استفاده نمایند. ترتیب و تنظیم برنامه‌ی تبلیغات نامزدهای انتخاباتی از طریق صدا و سیما به عهده‌ی کمیسیون بررسی تبلیغات می‌باشد.

ماده ۶۶ - فعالیت‌های انتخاباتی نامزدهای ریاست جمهوری رسماً از تاریخ اعلام اسامی آنان بوسیله‌ی وزارت کشور آغاز و تا ۲۴ ساعت قبل از شروع اخذ رأی خاتمه می‌پذیرد.

ماده ۶۷ - فعالیت انتخاباتی در مرحله‌ی دوم از تاریخ اعلام رسمی نتایج قطعی آرای مرحله‌ی اول شروع و تا ۲۴ ساعت قبل از اخذ رأی مرحله‌ی دوم ادامه خواهد یافت.

ماده ۶۸ - انجام هر گونه فعالیت تبلیغاتی از تاریخ اعلام رسمی اسامی نامزدها له یا علیه نامزدهای ریاست جمهوری از میز خطابه‌ی نماز جمعه و یا هر وسیله‌ی دیگری که جنبه‌ی رسمی و دولتی دارد و فعالیت کارمندان در ساعات اداری و همچنین استفاده از وسایل و سایر امکانات وزارتخانه‌ها و ادارات، شرکت‌های دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادها و مؤسساتی که از بودجه‌ی عمومی (به هر مقدار) استفاده می‌کنند و همچنین در اختیار گذاشتن وسایل و امکانات مزبور ممنوع بوده و مرتکب، مجرم شناخته می‌شود.

تبصره ۱ - مؤسسات و نهادهایی که دارایی آنان از اموال عمومی است، همانند بنیاد مستضعفان، مشمول ماده‌ی فوق می‌باشند.

تبصره ۲ - ادارات و سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی و نهادها و اعضای آنها با ذکر سمت خود حق ندارند له یا علیه هیچ یک از نامزدهای انتخاباتی اعلامیه، اطلاعیه، پلاکارد بدهند.

مجازات: ماده ۸۸ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - متخلفان از موارد مندرج در ماده‌ی ۶۸ و تبصره‌های آن

و کسانی که از طریق رادیو و تلویزیون تبلیغ انتخاباتی له یا علیه یکی از نامزدهای انتخاباتی نمایند و همچنین مسئولان مستقیم برنامه‌های مربوطه به مجازات حبس از یک تا شش ماه محکوم می‌شوند.

ماده ۶۹ - الصاق اعلامیه، عکس، پوستر، هر گونه آگهی تبلیغاتی بر روی علائم راهنمایی و رانندگی، تابلوی بیمارستان‌ها، تابلوی مدارس و سایر مؤسسات آموزشی دولتی و وابسته به دولت ممنوع بوده و مأمورین انتظامی در صورت مشاهده‌ی چنین مواردی متخلفین را جلب و به منظور تعقیب قانونی به مقامات قضایی تحویل می‌نمایند. شهرداری‌ها و بخشدارها نیز باید نسبت به اِمحای چنین اوراق اقدام نمایند.

مجازات: ماده ۸۹ - چنانچه مأموران انتظامی با دستور کتبی فرماندار یا بخشدار از اِمحای

اعلانات، عکس‌ها، پوسترهای منصوبه در تابلوها و اماکن ممنوعه مندرج در ماده‌ی ۶۹ استتکاف

نمایند به مجازات کسر حقوق تا یک سوم از یک ماه تا سه ماه محکوم می‌گردند و چنانچه افرادی

عالمأ در حین اِصاق دستگیر گردند به مجازات پنج الی پانزده ضربه شلاق محکوم می‌گردند.

ماده ۷۰ - هیچ کس حق ندارد آگهی یا پوسترهای تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی را که در محل‌های

مجاز الصاق گردیده در مدت و زمان قانونی تبلیغات پاره و یا محو نماید و عمل مرتکب جرم محسوب می‌شود.

ماده ۷۱ - داوطلبان ریاست جمهوری و طرفداران آنان در تبلیغات انتخاباتی به هیچ وجه مجاز به هتک حرمت و حیثیت نامزدهای انتخاباتی نمی‌باشند و متخلفین طبق مقررات مجازات خواهند شد.

مجازات: ماده ۹۲ - مجازات تخلف از ماده‌ی ۷۱ در مواردی که افترا یا نشر اکاذیب باشد همان

مجازات افترا یا نشر اکاذیب است (بی‌نویس ۲۹) و در غیر موارد فوق مجازات آن تا سه ماه حبس خواهد

بود.

ماده ۷۲ - هرگونه آگهی و آثار تبلیغاتی باید قبل از شروع اخذ رأی از محل شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی توسط اعضای شعبه محو گردد.

مجازات: ماده ۹۰ - مجازات تخلف از ماده‌ی ۷۲ محرومیت از عضویت در شعبه‌ی ثبت نام برای

دو دوره می‌باشد.

ماده ۷۳ - مقامات اجرایی و نظارت انتخابات حق تبلیغ له یا علیه هیچ یک از داوطلبان انتخاباتی را نخواهند داشت. تخلف از این قانون جرم محسوب می‌شود.

ماده ۷۴ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - کلیه‌ی رسانه‌های دیداری و شنیداری و مکتوب و الکترونیک و

سایر شبکه‌های مجازی، حق ندارند آگهی یا مطالبی علیه نامزدهای انتخاباتی درج کنند و یا مطالبی

بنویسند که دال بر انصراف گروه یا اشخاصی از نامزدهای معین باشد در صورت وقوع این تخلف،

نامزدهای مزبور حق دارند پاسخ خود را ظرف هجده (۱۸) ساعت پس از انتشار، به وسیله‌ی وزارت

کشور به رسانه‌ی مزبور بدهند و رسانه‌ی مزبور مکلف به نشر فوری آن در اولین زمان ممکن است.

در صورتی که رسانه‌ی مزبور قبل از ساعات ممنوعیت تبلیغاتی اطلاع‌رسانی نکند یا منتشر نشود،

مدیرمسئول آن باید با هزینه‌ی خود پاسخ نامزد را به روزنامه یا مجله همطرازی که قبل از ممنوعیت

تبلیغات چاپ می‌شود، ارسال نماید و آن نشریه مکلف به درج آن در اولین چاپ نشریه است.

پی‌نویس ۲۹ - به مواد ۶۹۷ و ۶۹۸ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۵۷/۳/۲ مراجعه شود.

مجازات: ماده ۹۱ - (اصلاحی ۱۳۹۱/۱۰/۲۶) - مجازات تخلف از مادهی ۷۴، تعطیل نشریه یا سایت

خبری یا مرکز ارسال پیامک و شبکه‌های مجازی از یک تا سه ماه است و مدیر نشریه یا سایت

خبری یا مرکز ارسال پیامک و شبکه‌های مجازی به شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم می‌گردد. در صورت

مشخص بودن نویسندهی مقاله، این مجازات شامل نویسنده نیز می‌شود.

ماده ۷۵ - در صورت درخواست کتبی و رسمی اشخاص حقیقی و حقوقی، چاپخانه آگهی تبلیغاتی

انتخاباتی را چاپ خواهد نمود.

ماده ۷۶ - ذیل آگهی‌های تبلیغاتی چاپی باید نام و نشانی دقیق چاپخانه و تاریخ چاپ درج شده

باشد.

ماده ۷۷ - مسئولان چاپخانه‌ها موظف‌اند چهار نسخه از هر یک از اوراق تبلیغات انتخاباتی را

بلافاصله پس از چاپ، همراه با یک نسخه از درخواست رسمی تقاضاکنندگان، جهت ضبط در پرونده

سریعاً به وزارت کشور و شورای نگهبان ارسال دارند.

تبصره - وزارت ارشاد اسلامی موظف است مفاد مواد ۷۴، ۷۵ و ۷۶ را به چاپخانه‌های کشور

بخشنامه نموده و در مورد متخلفین با توجه به مادهی ۲۶ آیین‌نامه تأسیس چاپخانه و گراورسازی

مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۲۷ شورای انقلاب (بی‌نویس ۳۰) تصمیم مقتضی اتخاذ نماید.

پی‌نویس ۳۰ - مادهی ۲۶ آیین‌نامهی تأسیس چاپخانه و گراورسازی مصوب ۱۳۵۸/۱۲/۲۷: تخلف از مقررات این

آیین‌نامه حسب مورد موجب تعطیل موقت و یا لغو دائم پروانه تأسیس و کارت مدیریت خواهد بود.

یادآور می‌شود اکنون، آیین‌نامهی تأسیس و نظارت بر چاپخانه‌ها و واحدهای وابسته مصوب ۱۳۷۱/۹/۱ هیأت وزیران، مستند به

قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مصوب ۱۳۶۵ ملاک عمل می‌باشد که ماده ۲۳ آیین‌نامه مزبور در خصوص این

مورد، به شرح زیر است:

ماده ۲۳ - تخلف از مقررات این آیین‌نامه حسب مورد جلوگیری از فعالیت یا تعطیل موقت چاپخانه و واحدهای وابسته به آن می‌شود.

فصل هفتم: شکایت و نحوه رسیدگی

ماده ۷۸ - اعلام نتایج رسیدگی به شکایات انتخابات ریاست جمهوری از طریق رسانه‌های گروهی از اختیارات شورای نگهبان است.

ماده ۷۹ - شورای نگهبان ظرف **یک هفته** و در صورت ضرورت حداکثر **ده روز** پس از دریافت نتیجه‌ی انتخابات ریاست جمهوری نظر قطعی خود را نسبت به انتخابات انجام شده به وزارت کشور اعلام و وزارت کشور از طریق رسانه‌های گروهی نتیجه‌ی نهایی را به اطلاع مردم خواهد رساند.

ماده ۸۰ - هیأت‌های اجرایی موظف‌اند از تاریخ اعلام نهایی صلاحیت داوطلبان تا **۲ روز** پس از اعلام نتیجه‌ی اخذ رأی انتخابات، شکایات واصله را بپذیرند و ظرف **۲۴ ساعت** در جلسه‌ی مشترک هیأت اجرایی و ناظرین شورای نگهبان در شهرستان مربوطه به آن‌ها رسیدگی نمایند و نتیجه را صورتجلسه نموده و به وزارت کشور اعلام دارند.

تبصره ۱ - کسانی که از نحوه‌ی برگزاری انتخابات شکایت داشته باشند، می‌توانند ظرف **۳ روز** از تاریخ اخذ رأی شکایت مستند خود را به ناظرین شورای نگهبان یا دبیرخانه این شورا نیز تسلیم دارند.

تبصره ۲ - شکایاتی قابل رسیدگی خواهد بود که مشخصات شاکی یا شاکیان شامل نام، نام خانوادگی، شغل، نشانی کامل، شماره تلفن (در صورت داشتن تلفن) و اصل امضای شاکی را داشته باشد.

تبصره ۳ - در صورتی که شاکی بدون دلیل و مدرک و مغرضانه داوطلبان انتخاباتی را متهم نماید و عمل شاکی عنوان افترا داشته باشد قابل تعقیب و پیگیری است.

تبصره ۴ - طرح و بررسی شکایت در مورد افراد محرمانه بوده و افشای آن ممنوع است.

تبصره ۵ - بازرسان گزارشات خود را منحصراً به مراجع ذیصلاح قانونی ارسال می‌دارند.

آیین نامه:

ماده ۶ - مراجع ذیصلاح قانونی در مورد ارسال گزارشات بازرسان (موضوع تبصره ۵ ذیل ماده ۸۰ قانون انتخابات ریاست جمهوری) عبارتند از: شورای نگهبان، هیأت مرکزی نظارت و ستاد انتخابات کشور.

ماده ۸۱ - شکایاتی که در جریان انتخابات به هیأت اجرایی تسلیم می شود مانع از ادامه ی کار انتخابات نبوده و در موعد رسیدگی به شکایات مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ماده ۸۲ - هیأت اجرایی پس از بررسی شکایات و گزارشات چنانچه تشخیص دهد که امور انتخابات در یک یا چند شعبه از جریان عادی خارج شده و صحیح انجام نگرفته است با تأیید شورای نگهبان، انتخابات یک یا چند شعبه ی مزبور را باطل اعلام می نماید.

ماده ۸۳ - وزیر کشور پس از وصول اعتبارنامه از شورای نگهبان، رئیس جمهور منتخب را به حضور رهبر یا شورای رهبری معرفی می نماید.

فصل هشتم: مجازات:

ماده ۹۴ - مجازات های این فصل به انواع مذکور منحصر نبوده و قاضی در هر مورد می تواند متخلف را به مجازات مذکور و یا هر مجازات متناسب دیگری که در قانون تعزیرات آمده است، محکوم نماید.

قانون نظارت شورای نگهبان بر انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران

مصوب ۱۳۶۴/۴/۴

ماده ۱ - طبق اصل (۹۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران شورای نگهبان، نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری را بر عهده دارد.

ماده ۲ - شورای نگهبان قبل از شروع انتخابات دو نفر از اعضای خود و پنج نفر از افراد مسلمان و مطلع و مورد اعتماد دارای حُسن سابقه را با اکثریت مطلق آرای اعضای شورای نگهبان به عنوان هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری و سه نفر به عنوان عضو علی‌البدل انتخاب و به وزارت کشور معرفی می‌نماید.

ماده ۳ - شورای نگهبان می‌تواند محل کار هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات را در وزارت کشور قرار دهد.

ماده ۴ - هیأت مرکزی نظارت، بر کلیه مراحل انتخابات و جریان‌های انتخاباتی و اقدامات وزارت کشور و هیأت‌های اجرایی که در انتخابات مؤثر است و آنچه مربوط به صحت انتخابات می‌شود نظارت خواهد کرد.

ماده ۵ - هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات باید برای هر شهرستان ناظر یا ناظرین با شرایط مذکور در ماده‌ی (۲) جهت نظارت بر انتخابات تعیین کند.

تبصره ۵ - شورای نگهبان در هر مورد که لازم بداند می‌تواند تمام یا برخی از ناظرین را مستقیماً انتخاب نماید.

ماده ۶ - هیأت مرکزی نظارت یا ناظرین که در سراسر کشور بر کیفیت انتخابات نظارت کامل دارند، در هر مورد که سوءجریان یا تخلفی را مشاهده کنند کتباً تذکر خواهند داد. فرمانداران و بخشداران

موظفند بلافاصله بر اساس قوانین مربوطه نسبت به رفع اشکالات مطروحه اقدام نمایند و چنانچه مسئولین وزارت کشور نظرات آنان را ملحوظ ندارند ناظرین مراتب را به هیأت مرکزی نظارت شورای نگهبان گزارش خواهند کرد.

ماده ۷ - شورای نگهبان در کلیه مراحل در صورت اثبات تخلف با ذکر دلیل نسبت به ابطال یا توقف انتخابات در سراسر کشور و یا بعضی از مناطق اتخاذ تصمیم نموده و نظر خود را از طریق رسانه‌های همگانی اعلام می‌نماید و نظر شورای نگهبان در این مورد قطعی و لازم‌الاجرا است و هیچ مرجع دیگری حق ابطال یا متوقف کردن انتخابات را ندارد.

تبصره - هیأت مرکزی نظارت باید مدارک حاکی از عدم صحت یا لزوم متوقف ساختن انتخابات را برای بررسی و اتخاذ تصمیم به شورای نگهبان بفرستد.

ماده ۸ - پس از صدور دستور شروع انتخابات از طرف وزارت کشور چنانچه شورای نگهبان در کیفیت انجام مقدمات انتخابات از قبیل تعیین هیأت اجرایی، نحوه تبلیغات و مانند آن تخلفاتی مشاهده کند که به صحت انتخابات خدشه وارد سازد انتخابات را متوقف و مراتب را به وزارت کشور اعلام می‌دارد.

ماده ۹ - در مواردی که توقف یا ابطال بنا به نظر شورای نگهبان در تعیین رئیس جمهور مؤثر باشد قبل از اعلام نتایج کل انتخابات، در اولین فرصت، اخذ رأی در آن مناطق ادامه یافته یا تجدید خواهد شد.

ماده ۱۰ - در مواردی که ناظر یا ناظرین در مرکز شهرستان و بخش‌های تابعه نتایج انتخابات یک یا چند صندوق شعب اخذ رأی را منطبق با قانون تشخیص ندهند موضوع را با ذکر دلیل در هیأت اجرایی محل مطرح خواهند کرد، در صورتی که هیأت اجرایی مذکور نظر آنان را نپذیرد، مراتب به

هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری ارجاع خواهد شد و نظر این هیأت با تأیید شورای نگهبان قطعی و لازم الاجراست.

ماده ۱۱ - هیأت‌های اجرایی موظف‌اند یک نسخه از صورتجلسه اقدامات خود را به ناظر یا ناظرین تسلیم نمایند. در مواردی که امضای هیأت‌های اجرائی در قانون انتخابات پیش بینی شده است امضای ناظر یا ناظرین نیز لازم است.

ماده ۱۲ - وزارت کشور موظف است قبل از صدور دستور انتخابات در سراسر کشور مراتب را به تأیید شورای نگهبان برساند.

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام، در خصوص تثبیت تعداد کاندیدها در انتخابات

مصوب ۱۳۷۰/۱۱/۳

ماده واحد - از تاریخ تصویب این قانون کلیه‌ی انتخابات (به جز انتخابات مجلس خبرگان و شوراهای کشوری) در سطوح مختلف منطقه‌ای و ملی به شرطی قابل اجرا است که تعداد کاندیدها، حداقل دو برابر تعداد منتخبین مورد نیاز باشد.

تبصره ۱ - در آن عده از حوزه‌های انتخاباتی که تعداد منتخبین مورد نیاز بیش از سه نفر باشد، تعداد کاندیدها باید حداقل یک و نیم برابر تعداد منتخبین مورد نیاز در آن حوزه‌ی انتخابیه باشد.

تبصره ۲ - پس از پایان تاریخ ثبت نام اگر یک یا چند نفر از کاندیدهای نمایندگی استعفا دهند و یا فوت نمایند، انتخابات در بین افراد و یا برای فرد باقی مانده برگزار و این امر موجب توقف انتخابات نخواهد شد. (پی نویس ۳۱)

قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف

مصوب ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام

ماده واحده- به موجب این قانون کلیه‌ی مراجع رسیدگی کننده صلاحیت داوطلبان در انتخابات مختلف (به استثنای انتخابات خبرگان رهبری که مطابق اصل یکصد و هشتم (۱۰۸) قانون اساسی خواهد بود) موظفند صرفاً بر اساس مواد قانونی و بر اساس دلایل و مدارک معتبر که توسط مراکز مسئول قانونی به مراجع اجرایی و نظارتی ارسال شده است، به بررسی صلاحیت داوطلبان بپردازند و چنانچه صلاحیت داوطلبی را رد کردند باید علت رد صلاحیت را به شرح زیر با ذکر مواد قانونی مورد استناد و دلایل مربوط به داوطلب ابلاغ نمایند:

- ۱- مستندات قانونی باید به صورت کتبی به داوطلب اعلام گردد.
- ۲- در صورت درخواست داوطلب باید دلایل و مدارک رد صلاحیت نیز توسط مرجع رسیدگی کننده به ترتیب زیر به اطلاع وی رسانده شود:
  - الف) در کلیه‌ی موارد به استثنای بندهای «ب، ج، د» دلایل و مدارک کتباً به اطلاع وی می‌رسد.
  - ب) در موردی که دلایل و مدارک با عفت عمومی و یا هتک حیثیت اشخاص مرتبط می‌شود، چنانچه شخص داوطلب در معرض هتک باشد دلایل و مدارک حضوراً به اطلاع وی می‌رسد و در صورتی که پس از اطلاع حضوری، فی‌المجلس به طور کتبی تقاضا کند دلایل و مدارک مربوط، کتباً به وی ابلاغ می‌شود.
  - ج) چنانچه ذکر دلایل و مدارک علاوه بر هتک حیثیت داوطلب متضمن هتک فرد یا افراد دیگر باشد، دلایل و مدارک فقط حضوری به اطلاع داوطلب می‌رسد.

د) در موارد مربوط به امنیت ملی اعلام دلایل و مدارک و نحوه‌ی اعلام آن‌ها به داوطلب به تشخیص کمیسیونی با عضویت رئیس ستاد فرماندهی کل قوا و وزیر اطلاعات و وزیر کشور خواهد بود.

تبصره ۱- ذکر منابع ارائه دهنده اطلاعات مذکور به تشخیص مرجع رسیدگی کننده خواهد بود.

تبصره ۲- مراجع رسیدگی کننده به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده مکلفند به شکایات داوطلبان دقیقاً رسیدگی نموده و نتیجه را به داوطلبان و مجریان انتخابات اعلام نمایند، در صورت تقاضای داوطلبان رد صلاحیت شده اولین مرجع رسیدگی کننده به شکایات، حسب مورد موظف است توضیحات و دفاعیات آنان را استماع نماید.

تبصره ۳- چنانچه شورای نگهبان صلاحیت داوطلبی را که در مراحل قبلی مورد تأیید قرار گرفته است رد نماید، داوطلب می‌تواند حداکثر ظرف سه روز از تاریخ ابلاغ شورای نگهبان درخواست رسیدگی مجدد نماید. شورای نگهبان باید ظرف هفت روز رسیدگی و اعلام نتیجه نماید.

تبصره ۴- رأی‌گیری در شورای نگهبان نسبت به داوطلبانی که صلاحیت آنان در مراحل قبلی به تصویب رسیده، در مورد عدم صلاحیت خواهد بود.

قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی مصوب ۱۳۷۹/۵/۳۰ مجلس شورای اسلامی

ماده واحده - به موجب این قانون، هر یک از نامزدهای ریاست جمهوری به تنهایی و یا چند نامزد مشترکاً می‌توانند در هر یک از شعب اخذ رأی، اماکن استقرار دستگاه شمارشگر رایانه‌ای آراء و هیأت‌های اجرایی شهرستان‌ها و بخش‌ها یک نفر نماینده داشته باشند. نمایندگان نامزدها می‌توانند در شعب اخذ رأی (ثابت و سیار) و اماکن استقرار دستگاه شمارشگر آراء بدون دخالت در انجام وظایف آنها حضور داشته باشند و در صورت مشاهده تخلف، مراتب را کتباً به ناظرین شورای نگهبان و هیأت نظارت شهرستان و استان مربوطه و ستاد انتخابات وزارت کشور اعلام نمایند. حضور نمایندگان هر یک از نامزدها تا پایان اخذ رأی و شمارش و تنظیم صورتجلسات بلامانع است و ممانعت از حضور نمایندگان نامزدها در شعب اخذ رأی، اماکن استقرار دستگاه شمارشگر ممنوع بوده و جرم محسوب می‌گردد و متخلف به مجازات مقرر شده در تبصره‌ی ماده‌ی (۹۳) قانون انتخابات ریاست جمهوری محکوم خواهد شد.

مسئولین شعب اخذ رأی موظفند از حضور افراد غیرمسئول در شعب اخذ رأی (افراد) که در این قانون و قانون انتخابات ریاست جمهوری حضور آنها در شعب اخذ رأی پیش بینی نگردیده است) جلوگیری به عمل آورند، تخلف از این موضوع جرم محسوب می‌گردد و متخلف به مجازات مقرر شده در ماده‌ی (۸۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری محکوم خواهد شد.

تبصره ۱ - در صورتی که تعداد نامزدهای ریاست جمهوری بیش از (۶) نفر باشد، هر یک از نامزدها می‌توانند فقط به ازای هر دو شعبه اخذ رأی یک نفر نماینده معرفی کنند.

تبصره ۲ - نمایندگان نامزدها باید از میان افراد داوطلب و با معرفی نامزد و یا مسئول ستاد تبلیغات هر یک از نامزدها در شهرستان مربوطه به عنوان نماینده‌ی تام‌الاختیار نامزد حداقل ۵ روز قبل از

شروع اخذ رأی به فرماندار همان شهرستان معرفی گردند. فرمانداران موظفند کارت یا معرفی نامه نمایندگان مذکور را حداقل ۴۸ ساعت قبل از روز اخذ رأی تحویل مسئول ستاد تبلیغات نامزد مربوطه در آن شهرستان دهند، تخلف از این تبصره توسط فرمانداران جرم محسوب می گردد و متخلف به مجازات مقرر شده در مادهی (۸۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری محکوم خواهد شد. کلیه‌ی هزینه‌های اجرای این تبصره توسط وزارت کشور محاسبه و نامزدها قبل از معرفی نمایندگان به تناسب تعداد نمایندگانشان پرداخت خواهند کرد.

تبصره ۳ - مسئول ستاد تبلیغات هر یک از نامزدها در شهرستان فردی است که یک هفته قبل از شروع رأی گیری کتباً از طرف نامزد مربوط به فرمانداری همان شهرستان معرفی می شود.

تبصره ۴ - پرسنل نیروهای نظامی، انتظامی و اطلاعاتی نمی توانند از طرف هیچ نامزدی، نمایندگی یا نظارت داشته باشند.

تبصره ۵ - نمایندگان نامزدها حق تبلیغ له یا علیه هیچ یک از نامزدها و یا دخالت در کار هیأت‌های اخذ رأی، بازرسان و ناظران شورای نگهبان را ندارند و در صورت تخلف از حوزه‌ی اخذ رأی اخراج و برابر مادهی (۸۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری با آنان عمل خواهد شد.

تبصره ۶ - این قانون از تاریخ تصویب لازم‌الاجراست و آن قسمت از قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو و بلااثر می گردد.

آیین نامه‌ی اجرایی این قانون توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

آیین نامه اجرایی قانون حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی مصوب ۱۳۸۰/۲/۱۶ هیأت وزیران

ماده ۱ - از زمان انتشار اسامی نامزدها تا پنج روز قبل از شروع اخذ رأی، هر یک از نامزدها به تنهایی یا چند نامزد بصورت مشترک می توانند نمایندگان خود را به هیأت های اجرایی شهرستان/بخش محل استقرار دستگاه های شمارشگر، شعب ثبت نام و اخذ رأی (ثابت و سیار) به فرمانداری همان شهرستان معرفی نمایند. (فرم های شماره ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳ و ۴۴)

ماده ۲ - از زمان انتشار اسامی نامزدها تا یک هفته قبل از شروع اخذ رأی هر یک از نامزدهای ریاست جمهوری در صورت تمایل به داشتن ستاد تبلیغاتی موظف است مسئول ستاد تبلیغات انتخاباتی خود را در شهرستان به صورت کتبی به فرمانداری همان شهرستان معرفی نماید.

ماده ۳ - در صورتی که نامزدهای ریاست جمهوری مسئولان ستادهای انتخابات خود را در شهرستان همراه با نمونه ای امضا و تفویض اختیار به فرمانداری معرفی کرده باشند، مسئولان ستادها می توانند نسبت به معرفی نمایندگان نامزدهای مربوط در محل های قید شده در ماده ی (۱) این آیین نامه اقدام نمایند. (فرم های شماره ۴۵ و ۴۶)

ماده ۴ - فرماندار/بخشدار موظف است ساعت و تاریخ تشکیل جلسات هیأت اجرایی شهرستان/بخش را به اطلاع نمایندگان نامزدها در هیأت اجرایی برساند.

ماده ۵ - عدم حضور نمایندگان نامزدها در محل های قید شده در ماده ی (۱) این آیین نامه مانع ادامه روند اجرایی انتخابات نیست.

ماده ۶ - نمایندگان نامزدها و مسئولان ستادهای انتخابات آن ها در صورت مشاهده ی تخلف، گزارش خود را به صورت کتبی به ناظران شورای نگهبان و هیأت نظارت شهرستان، استان و ستاد انتخابات

کشور اعلام می‌کند؛ ناظران و هیأت‌های یاد شده و ستاد انتخابات کشور موظفند گزارش‌های دریافتی را قبل از اتمام مهلت رسیدگی به شکایات (حداکثر سه روز پس از اعلام نتایج انتخابات) در اختیار هیأت اجرایی شهرستان مربوط قرار دهند تا در جلسه‌ی مشترک هیأت اجرایی و ناظران شورای نگهبان رسیدگی شود. پس از اتمام مهلت یاد شده، گزارش‌های دریافتی به شورای نگهبان ارسال می‌شود.

ماده ۷ - کارت یا معرفی‌نامه‌ی نمایندگان نامزدها باید شامل مشخصات کامل نماینده و امضای فرماندار و مهر فرمانداری باشد.

ماده ۸ - کارت یا معرفی‌نامه‌ی نمایندگان نامزدها توسط وزارت کشور تهیه و در اختیار فرمانداری‌ها قرار می‌گیرد تا پس از وصول هزینه‌ی صدور به نمایندگان نامزدها تحویل داده شود؛ هزینه‌ی یاد شده توسط وزارت کشور به شرح زیر محاسبه می‌شود و نامزد یا مسئول ستاد انتخابات وی موظف است مبلغ آن را به عنوان درآمدهای عمومی دولت به حساب خزانه واریز و رسید آن را به فرمانداری ارائه نماید.

کل مبلغ هزینه شده برای واریز به حساب خزانه = تعداد نماینده معرفی شده $\times$ [هزینه خدمات صدور و ارائه یک کارت یا معرفی‌نامه حداکثر برابر با مبلغ تمام شده تهیه یک کارت یا معرفی‌نامه + هزینه

چاپ یک کارت یا معرفی‌نامه]

تبصره - تأمین نیازهای مورد تقاضای هر یک از نمایندگان نامزدها و مسئولان ستادهای انتخابات وی به عهده نامزد مربوط می‌باشد و وزارت کشور از این بابت هیچ گونه تکلیفی بر عهده ندارد.

ماده ۹ - نامزدها می‌توانند برای حضور در بیش از یک شعبه اخذ رأی یک نماینده معرفی کنند ولی عدم حضور وی مانع از شمارش آرا و سایر اقدامات قانونی نیست.